

S y v e n d e A r g a n g s t r e d i e H e f t e .

I.

Lucians Fisser, eller de Oplevede.

(Oversat af det Græske).

Det var denne Dialog, for hvis Skyld jeg oversatte Auctionen over Philosopherne i forrige Aargangs 2det Hefte, da Fisseren indeholder Lucians Forsvar for de Beskyldninger, han havde gjort Philosopherne i Auctionen, og altsaa ikke kan forstaaes uden denne.

Saa ringe Pris Wieland sætter paa det første Stykke, hvori jeg dog ikke kan samtykke ham, saa meget opløster han Fisseren. "Den er (siger han) efter min Skionsomhed den sindrigste, veltalteste, eleganteste, med den mest Forstand opfundne og med den største Flid udarbejdede, kort, den mest udflede og menneskeragtige, saavel som den rigeste og lærdeste, af alle Lucianske Compositioner. Den giver ingen noget efter i Vittighed og Lune, og selv i aristophanisk Skalkagtighed, og overgaaer alle andre i Planens Visdom, i Udførelsens Skionhed, i Kritikens og Ironiens Finhed, og i dramatisk Kunst i Henseende til Scenernes Disposition, Fremstillingens Livagtighed, Personernes rigtige Karakteriseren og Kontra-

stering, stedse tiltagende Interesse, og uventet Udvikelse".

Man kan, efter saadan en Dom, vente at Wieland har oversat dette Stykke con amore; og det vilde været usforvarligt af mig, om jeg ikke, saavel i Almindelighed havde sammenlignet min Oversættelse med hans, som i Særdeleshed ved vanskelige Steder spurgt mig til Raads hos ham; hvilket jeg ved Auctionen over Philosopherne aldeles har tilfidesat: ikke at jeg jo havde det i Sinde, men det indigenerede mig, at han holdt dette Stykke for et af de fletteste af Lucians, og jeg ventede derfor ei, at han skulde have anvendt saa megen Flid derpaa, som jeg ved mit Arbejde var mig bevidst. Ved Fisseren derimod har jeg brugt min gamle Vis, som jeg har forklaret i Fortalen til min Oversættelse af Tacitus, og som bestaaer deri, at jeg ved Oversættelser af de Gamle aldrig raadferer mig med Andres Arbejder, førend jeg giver min egen den anden eller tredje Gaa, men heller bryder mig timelang med vanskelige Steder, end letter mig Arbejdet paa Oversættelsens Bekostning, ved at raadføre mig alt for tidlig med mine Forgiængere. Jeg har stedse troet, ved denne Dngang best at kunne undgaae den Fare, som en Oversat-

ter, især af de Gamle, udsætter sig for, naar han alt for tidlig raadsfører sig med andre, nemlig at tabe de Fordele, som hans egen Lykke, og hans Modersmaals særegne Natur kunde skaffe ham. Jeg har derfor heller ikke forsømt, ved sidste Revision af dette Stykke, at see Wieland efter ved vanskelige Steder, ogsaa betient mig af en og anden af hans skarpsindige Anmærkninger. Forresten har jeg fulgt den Text og brugt de samme Hielpemidler, som jeg ved Oversættelsen af Auktionen har angivet.

Sokrates.

Steen, Steen i Mængde paa den forbandede Krop, tildyng ham med Jordklimpe, send Pottekaar ovenpaa Stykkeprygl til det Skarn, see til at han ikke undkommer. Kast baade du Plato, og du Chrysis, og du I). Lad os alle med sluttede Skjolde sætte an imod ham: saa at Pose hjælper paa Pose, og Stok paa Stokke 2); thi det er en falles Fiende, og der er ingen af os som han jo har haanet. Og du Diogenes, har du nogenstunde brugt din Prygl for, saa brug den nu, og hold ikke op; lad den Bagvasker blive straffet efter Fortieneste. — Hvad er dette? ere I bleven trætte, Epikur og Ari-

- 1) Her synes en Philosophs Navn at være faldet bort.
- 2) Dette er en Parodi af et homerisk Vers Iliad. II. 363, som heder: saa at en Stamme hjælper den anden, en Nede den anden: Posen og Stokken vare de fleste Philosophers Insignier.

stip 3)? Det burde I saamen ikke. — Været vise, men glemmer ikke Eders vrede Hu 4).

Aristoteles! Skynd dig lidt mere. — Til Lykke! Bøstet er fanget. Vi have grebet dig, du Urene! Du skal strax saae at vide, hvad vi ere for Mand som du har bagvasket. — Men hvem kan sige, paa hvad Maade man skal straffe ham? Thi vi bør optanke en Død af saa forskellige Skikkelser, at den kan være Godtgjørelse for os alle. Han fortjener syv gange at sætte Livet til for enhver af os.

Plato.

Jeg synes for Gud! man bør fæste ham paa en Pæl, naar man først har hudflettet ham; saa kradsse man Pinene ud, men for alle Ting rive Tungen først af Munden paa ham. Men hvad synes du Empedocles?

Empedocles.

Man bør fæste ham i Etna's Kraterer 5), hvor han kan lære, ikke at tale ilde om sine Overmand.

- 3) Han nævner just disse to Philosopher, som dem der skyede Moise og elskede det bløde Levnet.
- 4) Atter en Parodi af et homerisk Vers Iliad. XI. 287, hvor Hector tiltaler Trojanerne, for at bevæge dem til med fornyet Stykke at anfælde Grækerne, efter at han havde faaet Agamemnon til at forlade Slaget: været Mand, Venner, og glemmer ikke Eders fiæffe Mod.
- 5) Hvori Empedocles selv siges at have styrket sig.

Plato.

Nei, det beste var, at han ligesom Pentheus eller Orpheus 6) blev senderrevet paa Klipperne, saa at enhver kunde løbe med sin Deel af ham.

Lucian.

For alting ikke! men sparer mig for Jupiters Forbans Skyld.

Socrat.

Det er besluttet, du kan ikke mere lades løs. Du veed hvad Homer siger: imellem Løver og Mennesker er intet paalideligt Forbund.

Lucian.

Men ogsaa jeg vil i Homer's Ord gjøre min Bøn til Eder; I skulle da maasse undsee Jer ved hans Ord og ikke foragte min Rhapsodi 7): fanger mig levende, I fanger ingen ond Mand, og modtager værdige Foræringer, baade Ærts og Guld — det er jo det Philosopherne elske.

Plato.

Men os skal heller ikke fattes et homerisk Svar til dig. Saa hor da: tænk ikke paa at

6) Begge disse siges at være sonderrevne af Bacchantinder, og deres Ledemode bortførte af Hundene.

7) Han kalder sin Citation af Homer en Rhapsodi, fordi de Vers han anfører, ere sammenstoplede af adskillige homeriske Vers, fornemmelig X Bogs Vers 378, 79, XI Bogs Vers 131, med det skalkagtige Tillæg, at de Vise elske Guld og Sølvs; hvilket ikke er af Homer.

Slippe løs, du Bagvasker! efter at du er faldet i vore Hænder, om du end tæller os Guld til 8).

Lucian.

Sy! for Skam! her hjælper mig Homer, mit største Haab, intet. Jeg maa da tage min Tilflugt til Euripides, han skal maasse strelse mig: dræb ikke den Bønsfaldende, det er Synd at dræbe ham 9).

Plato.

Men hvad? er dette ikke ogsaa af Euripides? dem vederfares intet haardt, som haardt have giort.

Luc.

Altsaa dræbe I mig nu for Ords Skyld?

Plato.

Wisselig; derfor siger han, den samme: ryggesløs Mund og tøileløs Uforstand fører omsider til Ulykke 10).

8) Stedet har man egentlig ikke fundet hos Homer, men mener dog der kunde være nogen Allusion til Iliad. X. Vers 447. Wieland bemærker ellers, at i denne Lucians Rappen med sine Modstandere om hvem der kunde blive den andens Mester i Citater af de gamle Digtere, ligger en Plasanteri, som gaar paa Socrates's, Plato's og de fleste Philosophers Sædvaner efter dem, at føre Vers af gamle Digtere, især af Homer og af tragiske og comiske Skribenter, i Munden, for dermed at ophylse eller bestyrke deres Satser.

9) Man har ikke fundet Stedet hos Euripides.

10) Stedet skal staae hos Euripides i hans Bacchæ B. 385.

Luc.

Altsaa, da det er besluttet, aldeles at stille mig ved Livet, og jeg paa ingen maade kan undgaae, saa velan, siger mig først, hvo I ere, eller hvad saa stort Onde jeg har gjort Eder, at I ere mig saa overmaade hadske, og have grebet mig for at føre mig til Daden.

Plato.

Hvad Ondt du har gjort os, det kan du spørge dig selv om, du Skarn, og dine smukke Skrifter, hvori du bagtaler Philosophien selv, og spotter over os, saa du endog sætter vise Mænd til Auction paa Torvet, ja det som mere er, fri Folk. Af Fortrydelse herover er det, at vi have begjæret en kort Tids Frist af Pluto, for at tage til Gienmæle her imod dig: denne Chrysiptus, og Epikur, og jeg Plato, og Aristoteles, og den kause Pythagoras hist, og Diogenes, og alle saa mange, som du har trukket igiennem i dine Skrifter.

Luc.

Jeg kommer til Live igien; thi I vil ikke dræbe mig, naar I saae at høre, hvorledes jeg har været findet imod Eder: saa I kan kaste Stenene bort — Dog nei, glemmer dem heller; I kan komme til at bruge dem imod dem som fortjene det.

Plato.

Du fladrer: det er dig som i denne Dag bør omkomme; i dette Øieblik skal du iføres Steenkittelen for alt det Onde du har gjort II).

Luc.

Alligevel, I brave Folk! vider, at dersom I dræbe den, som I fremfor alle burde rose,

II) Er et Vers af Homers Iliade III B. B. 57. at iføres Steenkittelen, vil sige, at stenes til Døde, tilskynges med Stene.

da han er Eders Fortrolige, er velsindet mod Eder, og af samme Meninger som I, og (dersom jeg tør sige det) tager sig af alle Eders Jdrætter. — Dersom I dræbe mig, der har arbejdet saa meget for Eder, saa seer til, at I ikke ligne de nuværende Philosopher, ere utaknemmelige, og opløst, og uvidende om, hvad I skyldte en Belgierer.

Plato.

O! den Uforstammenhed! og vi skyldte dig Tak til for din slemme Mund! Tænker du virkelig at kunne tale med os som med Trælle, eller regner du det endog som en Belgierning imod os, at overøse os med saadan forhagende, bestjænket Mands Snak?

Luc.

Hvor har jeg da forhaanet Eder, og naar? jeg som i mit hele Liv har beundret Philosophien, og baade opløst Eder selv til Stjerne, og gjort mig vel betiendt med de Skrifter, I have efterladt? Selv det jeg foredrager, hvor har jeg taget det andensteds fra, end fra Eder? Men, ligesom Blen, plukker jeg Blomsterne af og frembyder dem til Menneskene. Disse rose dem, og kiende enhver Blomst, hvorfra og hos hvem og hvorledes jeg har sanket dem; og i Ord prise de mig for Blomstersamlingen, men i Sandhed Eder og Eders Blomstereng, da I have udstroet saadanne forsiellige og af Farver buntede Blomster, naar kun nogen forstaaer at sanke dem, og binde dem sammen, og sortere dem saa, at den ene ikke stikker ilde af imod den anden. Skulde der da være nogen, som, naar han har saaret saa store Belgierninger af Eder, tørde tale ilde om sine Belgierere, som han har det at takke, at han synes noget værd: det maatte da være en af Natur som Tha-

myrus 12) eller Eurytus 13), at han turde udæffe Muserne til Vedbesang, af hvilke han har faaet Sangen, eller i Pilefydning kappes med Apollo, ham som har opfundet den Konst at bruge Due og Pile.

Plato.

Hvad du der har sagt, min gode Mand, er sagt paa Rhetorerens Vis, og rober saa meget utaaleligere Dristighed, som den foreener sig med Fornærmelse og Utafnemmelighed, da du har, som du siger, taget de Pile hos os, som du besynder os med, og har dette ene Maal, at tale ilde om os alle. See det er Takken, vi have faaet af dig, fordi vi aabnede dig hin Blomstereng, og ikke formeente dig at slaae Blomsterne af, og gaae derafra med fylbt Darm. Just derved er det, du fortæner at døe.

Luc.

Seer I! I adlyde Eders vrede Hu, og give ingen retfærdige Forestillinger Rum. Alligevel troede jeg aldrig, at Brede kunde finde Afgang til Plato eller Eryssippus, eller Aristoteles, eller de

andre af Eder; men I syntes mig ene at være langt fra saadant *). I det øvrige ville I herlige Mand ikke dræbe mig, førend I have hørt mig og faldet min Dom. Det kan man vente af Eder, at I ikke foretage Eder noget med Vold, eller efter den Stærkeres Ret; men ved Dom afgjøre Tvistigheder, i det I give og modtage Grundene fra begge Sider. Vælger altsaa en Dommer, og fører Klage imod mig, enten alle tilsammen, eller nogen som I udkaare i Alles Sted, jeg skal forsvare mig imod Beskyldningerne. Eiden, dersom jeg findes at have gjort Uret i noget, og Domstolen lader gaae denne Dom over mig, saa bør jeg, det forstaaer sig, finde mig i min Straf, og I vil ikke vove nogen Voldsomhed. Men dersom jeg, efter at Grundene ere drøftede, findes reen og ulastelig, saa ville Dommerne frikende mig, og I vil henvende Eders Vrede til dem som have ophidsset Eder imod mig.

Plato.

Ia det vilde være: at lade dig forsvare dig paa din Voldgade 14); du vilde da vel trække Rus med Dommerne for at faae Seier. Thi

12) *Thamyris* eller *Thamyras*, en skion tragisk Digter, som udfodrede Muserne til Sang, paa de Vilkaar, at dersom han overvandt dem, skulde han nyde deres Damsavnelse, hvis ikke, maatte de gjere ved ham hvad de lystede. Da han derfor blev overvundet, skilte de ham banded ved hans Lire og hans Syn.

13) *Eurytus* en Konge i Oechalien, som udfodrede Apollo paa Due og Pile, men blev dræbt af ham. See Homers *Odysse VIII* Bog B. 224. s. 9.

*) "Lucian synes i den hele Forhandling hidindtil at lade Patriarkerne for de filosofiske Familier spille en dobbelt Person. De tale og handle deels i deres eget Navn, deels som capita representativa af det hele filosofiske Laug; og formodentlig blot i dette sidste Hensyn tillægger han dem den passionerede Maade at handle paa, som t. Idrager dem disse retfærdige Bebrejdelser". Wielands Anm.

14) Det græske Ordsprog er: *εις τῆς ἀγορῆς*, at lade Rytteriet agere paa Stet Mark, hvor det just kan agere best.

man siger, du er en Talekonstner, og Rabulist, og forslagen i dine Ord. Og hvem vilde du, skulde sættes til Dommer, som du ikke skulde kunne besikke — thi I giøre saa mange uretfærdige Ting — og overtale til at stemme dig til Yndest.

Lucian.

Dette kan I være rolige for; jeg begiærer ingen mistænk eller tvetydig Voldgiftsmand, som skal sælge mig sin Stemme. Thi see, jeg giør Philosophien selv tilligemed Edertil Dommer.

Plato.

Og hvo skal da anklage, naar vi skal dømme?

Luc.

Værer selv Anklagere og Dommere tillige, jeg er slet ikke bange derfor: saa stolt er jeg af min retfærdige Sag, og troer at kunne forsvare mig mere end behøves.

Plato.

Hvad giøre vi, Pythagoras og Socrates? thi Manden synes ikke at være urimelige Ting, naar han forlanger at dømmes.

Socrat.

Hvad skulde vi giøre andet, end gaae til Domstolen, tage Philosophien med os, og høre paa hans Forsvar. Thi uden Rettergang at for-dømme nogen, sæmmer os ikke, men er pøbelagtigt og passer sig for Folk, der drives af deres Passioner og sætte Retten i Spydstagen. Vi vilde ogsaa give dem der have Lyst at dable, Leilighed dertil, naar vi stene en Mand, som ikke har taget til Giennæle for sig; især da vi sige, at vi finde vor Glæde i Retfærdighed. Og hvad vilde vi sige om Anytus og Melitus, mine Anklagere, eller om de da værende Dommere, naar

denne skal døe, uden at man har tilstaaet ham Vanduhret 15).

Plato.

Din Erindring er meget grundet, Socrates. Vi gaae der'or hen til Philosophien; den skal dømme, og vi vil finde os i, hvad den dømmer at være Ret.

Lucian.

Nu vel, I vise Herre, dette er bedre og lovmæssigere. Stemmer alligevel Stenene, som jeg har sagt; thi om en kort Tid kan I behøve dem i Retten. Men hvor faae vi Philosophien fat? thi jeg veed ikke, hvor den boer, endskjønt jeg har toffet meget lang Tid omkring for at op-søge dens Huus og tale med den. Siden traf jeg paa nogle i pialtede Klæder og med dybt nedhængende Skjæge, som sagde at de kom fra hende, og da jeg syntes at kiende dem, spurgte jeg dem. Men disse, langt mere uvidende, end jeg, svarede mig enten aldeles ikke, for ikke at overbevises om deres Uvidenhed, eller viste mig saa en Dør, saa en anden. Saaledes har jeg endnu til denne Dag ikke kundet finde Huset. Men ofte er jeg, enten efter egen Gissning, eller en og andens Anvisning, kommen til nogle Døre, i det faste Haab, der engang at finde hende, sluttende fra den Mængde Ind- og Udgaende, som alle vare mærke af Afsyn, ærbare i Dragt, og speculative af Udseende.

15) D. e. uden at man har tilstaaet ham en Advokat, eller at han selv har maattet forsvare sig. Det var fastsat, hvor længe en Advokat turde tale; til den Ende var et Vanduhr ved Haanden, hvorefter han maatte rette sig.

de. Disse trængte jeg mig da ind imellem, og gik selv ind. Der saae jeg et Qvindemenneske, ikke simpel, endskiøndt hun havde gjort sig al mulig Noie for at danne sig til et uforstilt og ukonstlet Væsen. Men jeg saae strax, at hverken den Skiødesløshed, hvormed hun syntes at lade sit Haar hænge, som af Ulyst til Pynt, eller at den Naade hvorpaa hun klædte sig, manglede Omhyggelighed. Det var aabenbart, at hun brugte begge Dele til at pryde sig, og at hun betiente sig af den udvortes Skiødesløshed, fordi hun troede, den klædte vel. Der fremstinnede ogsaa nogen rød og hvid Sminke, og hendes Tale var aldeles som en Kokettes. Naar hun af sine Galaner rostes for hendes Skjønhed, glædte hun sig, og gav hende Nogen noget, tog hun det gierne. Til de Riggere af sine Elskere holdt hun sig nær, de Fattige saae hun ikke engang til. Ofte, naar hun blottede sig imod sin Villie, saae jeg Guldhalsbaand, tykkere end Slanger. 16). Da jeg mærkede dette, vendte jeg strax om, hvor jeg var kommen fra, beklagende de Ulykkelige, som trækkes af hende, ikke ved Næsen, men ved Skiaget, og ligesom Ixion, omfavner en Skygge i Stedet for Juno.

Plato.

Heri har du talt ret; thi Døren falder ikke i Øine, og alle kiende den ei. Men det behøves ikke at gaae hjem til hende; her vil vi oppebie hende i Ceramicum 17); hun vil strax komme her-

hid, naar hun kommer tilbage fra Academiet, for at spasere i Poecile, som hun pleier at gjøre hver Dag. Eller meget mere, hun er her alt. Seer du, hvor anstændig hun bærer sig, hvor mild af Ansyn, hvor rolig hun gaaer og tænker!

Luc.

Jeg seer mange ligedanne, baade i Væsen og Gang og Dragt, og dog kan kun een iblandt dem være den sande Philosophie.

Plato.

Du har Ret; og hun skal røbe hvem hun er, saasnart hun allene oplader Munden.

Philosophien.

Hillemæn! hvor komme Plato og Chrysippus herop, og Aristoteles, og alle de øvrige, selv Hovederne for mine Skoler? Hvad gjøre I paa nye i Livet? har nogen af dem derne bedrovet Eder? thi I synes mig at være vrede. Og hvad er det for en Fange, I der sære med Jer? er det maa ske en Tyv, eller Morder, eller Kirkeraner?

Plato.

Bed Gud! Philosophie, det er den ugudeligeste af alle Kirkeranere, som har ovovet at tale ilde om dig, du allerhelligste, og os alle, som have efterladt til vore Efterkommere, hvad vi have lært af dig.

Galleriet, kaldet Poecile, som var behængt med Malerier af Atheniensernes fornemste Feldtslag, og de Generaler som havde udmærket sig i samme. I denne Stoa eller dette Galleri var det ogsaa, at Zeno, Stifteren af den stoiske Sect, underviste, hvoraf hans Sect fik Navn af den stoiske.

16) Et Slags Halsklæder, i Figur af Slanger.

17) Ceramicus var en Deel af Athenen, som siden indbefattedes under Academiet, og hvor de begroves som vare faldne i Krigen. Her var ogsaa Dærgangen eller

Philos.

Saa I have taget det saa ilde op, at En har bagtalet Eder, og det, endskiøndt I veed, hvad jeg har maattet høre i Komædien paa Bacchusfesten 18), og desuagtet holder jeg af den, og har aldrig enten lagt Sag an imod den, eller engang gjort den Breidesser. Meget mere tillader jeg den at spørge hvad der passer sig til Festen. Thi jeg veed, at intet bliver værre ved Spot, tværtimod, at hvad der er skønt, faaer derved et klarere Skin, som Guldet under Hammerlaget i Mynten. Men I, veed jeg ei, hvorledes I ere blevne saa hidtige og fortrydelige. — Og hvorfor quæle I ham her 19)?

Plato.

Vi have taget os en eneste Dags Forlov, for at faae sat paa ham, at han kan udstaae den Straf hans Gjerninger fortiene; thi Rygter have forkyndet os, hvad han har forebragt Mængden imod os.

Philos.

Saa vil I dræbe ham førend han er dømt, eller har taget til Giennemæle? thi man seer grant, at han vil sige noget.

Plato.

Nei, men vi henstykke hele Sagen under dig, og din Dom skal giøre Ende paa Processen.

18) Der var det, Socrates maatte høre saa mange Uartigheder af Aristophanes, da hans Komædie Skyerne blev opført.

19) Gesner mener, at da Lucian nu vilde til at tale, have Philosopherne taget ham i Struben, for at forbyde ham det; thi siden siger Philosophien: han synes at ville sige noget.

Philos. til Lucian.

Hvad siger du?

Lucian.

Jeg siger det samme o! Herfærende! du som allene er i Stand til at udfinde Sandheden. Alligevel har jeg med Nød ved mange Bønner erhholdet, at Kiendelse i Sagen blev dig forbeholdet.

Plato.

Du bandfattede Menneske! nu kalder du hende Herfærende, men nyelig tilføen erklærede du Philosophien for det allerforagteligste, i det du i saa stor en Forsamling skuffevis bød tilfals enhver Hovedsekt for to Døytter.

Philos.

Seer til, om det er Philosophien han har talt ilde om, og ikke snarere om nogle Bedragerer, som i mit Navn giøre mange og skammelige Ting.

Lucian.

Du skal strax faae det at vide, dersom du vil høre paa mit Forsvar. Lad os bare gaae til Areopagus 20) eller snarere til Støttet selv 21), at vi fra denne Barte kan see ud over alt, hvad der gaaer for sig i Staden.

Philos.

Men I, mine Veninder, spadserer imidlertid i Poecile, jeg skal komme til Eder, naar den Sag er paakiendt.

20) En Plads i Athenen, helliget til Mars, hvor Domstolene vare, og Nettergang holdtes.

21) Der saa talde Propolis, hvor Minerva's, Athenens Skytsgudindes, Tempel stod.

Lucian.

Hvo ere disse Damer, kære Philosophie? thi ogsaa de synes mig meget sædelige.

Philos.

Denne mandige Dame er Dyden, hiin er Viisdommen, og Retfærdigheden ved Siden af hende; hun der gaaer foran, er Undervisning, og denne mørke og dunkle, af Farve, er Sandhed.

Lucian.

Jeg seer ikke, hvem den sidste er, du nævner.

Philos.

Seer du ikke denne for sin Ekianhed saa ubekymrede, denne nøgne, som stedse unddrager sig og smutter bort?

Lucian.

Jeg seer hende nu med Nød. Men hvi fører du ikke ogsaa disse med, at Mødet kan blive talrigt og fuldstændigt. Sandheden for alting, vil jeg have med for Retten, som min Advocat.

Philos.

Ja men! følger I ogsaa med. Det kan ikke besvare, at være Meddomsmand i en eneste Sag, alletilstede vore egne Ting angaaende.

Sandheden.

Gaaer I; thi jeg behøver ikke at høre noget af det, jeg for længe Siden veed, hvorledes det forholder sig.

Philos.

Men vi, o! Sandhed! behøve, at du er tilstede med ved Dommen, at du kan angive enhver Omstændighed.

Sandheden.

Saa vil jeg ogsaa føre disse to Tjenestepiger med, som ere mig meget hengivne.

Philos.

O! Ja, saa mange som du vil.

Sandh.

Følger med os, Frihed og Parrhesie, paa det at vi kan frelse denne frygtfomme Mand, som er Eders Ven, og uden nogen retfærdig Grund er i Fare. Men du, Overbevisning, bliv du Her.

Lucian.

Ingenlunde, Frue! lad baade ham, og hvem anden der vil, komme; thi det er ikke almindelige Dyr, jeg maa føre Krig med, men stolte Mennesker, som vanskelig lade sig overbevise, og altid finde Udflugter; saa Overbevisningen er os fornøden.

Philos.

Jo vist er den høist fornøden; og endnu bedre er det, dersom du og tager Bevisførelse*) med.

Sandh.

Følger alle med, eftersom I synes fornødne ved Retten.

Aristot.

Seer du, Philosophie, han søger at gjøre sig Sandheden til Ven imod os.

Philos.

Frygter I da, Plato, Chryss og Aristoteles, at den skal lyve til hans Forsvar, da den er Sandhed?

Plato.

Nei, det ikke. Men han er meget listig og fletst, saa at han ved falske Grunde kan faae hende overtalt.

*) Wieland kalder den Demonstration.

Sandh.

Været rolige! intet Uretfærdigt kan gaae for sig, saa lange Retfærdigheden her er tilstede. Lader os altsaa gaae. — Men her! sig mig, hvad er dit Navn?

Lucian.

Scrimund, en Søn af Sandhed, som er en Søn af Overbevisning.

Philos.

End dit Fødeland!

Lucian.

Jeg er en Syrer, af dem, som boe ved Euphrat. Men hvad gjør det til Sagen? thi ogsaa af disse mine Modstandere kiender jeg nogle, som af Fødsel ikke ere mindre Barbarer end jeg. Men Sæder og Opdragelse ere ikke som deres fra Solæ, Cypem, Babylon eller Stagira 22); endskiøndt hos dig vilde det ikke nedsatte nogen, om hans Røst end var barbarisk, naar han viste, at han tænkte vel og retskaffent.

Philos.

Du taler vel. Jeg spurgte heller ikke derfor. Men hvad er din Profession? thi dette er dog værd at vide.

Lucian.

Jeg hader Stolthed og Bedragerie og Løgn og Præterie, og disse urene Menneker, som høre til denne hele Klasse; saadanne ere overmaade mange, som du veed.

Philos.

Gud bevare os! det er en meget forhadt Profession du driver.

Lucian.

Du siger Sandt. Derfor seer du og, hvor mange Fiender jeg har, og hvad Fare jeg udsætter mig ved den. Alligevel kiender jeg ogsaa meget nøie til en denne modsat Profession, jeg mener den der kalder sig af at elske, og den har Fortrinet. Thi jeg elsker Sandhed, elsker det Moraliskionne, elsker det Simple, og alt hvad der er elskværdigt. Alligevel ere der meget saa, som fortjene at være Gienstande for denne Profession; derimod ere de i Tusindetal, som henføre under den modsatte og ere mere flikkede til at hades. Saaledes staaer jeg Fare for at glemme den ene Profession af Mangel paa Øvelse, og at blive alt for vel drevne i den anden.

Philos.

Det burde dog ikke være; thi det ene saavel som det andet, siger man, har Sted hos den samme *). Adskil derfor ikke Professionerne; thi skjøndt de synes to, ere de dog kun een.

Lucian.

Det er noget som du veed bedre, Philosophie! Min Bis er det, at hade de Onde, og rose og elske de Gode.

Philos.

Vel an da, nu ere vi hvor vi skulle være; lad os her et Sted i Minerva's Tempel sætte Retten. Præstinden lave os Bønkene til, vi ville imidlertid knæsfalde Gudinden.

22) Fra Solæ i Cilicien var hans Modstander Chrystippus, fra Cypem Zeno, fra Babylon Stoikeren Diogenes, Aristoteles fra Stagira i Mæcedonien; og alle disse Lande ansaaes af Grækerne for barbariske.

*) Næmlig at den som f. Ex. er Hader af Løgn, er tillige Elsker af Sandhed o. s. v.

Lucian.

O! Athenens Skytsgudinde, kom mig til Hielp imod de Hoffardige, og kald i din Hukommelse, hvor mange Meeneder du daglig horer af deres Mund. Hvad de tage sig fore, seer du ene paa den Varte du beboer 23). Nu er det Tid at havne dig paa dem. Men seer du, at jeg ved nogen Leilighed maa give efter for Magten, og at de sorte Steene 24) blive de fleste, saa læg din Steen til, og frels mig 25).

Philosophien.

Lad det blive derved. Vi sidde nu færdige at høre paa Ebers Forebringende. Men vælger J En, som synes best sikket til Anklager, og opsætter en Klage og Trettesættelse; thi alle kunne umulig tale tillige. Og du, Parrhesiades *), belav dig siden paa dit Forsvar.

Philosopherne.

Hvem af os fulde vel være mest sikket til at staa frem i denne Sag?

Chrystippus.

Det er du Plato: hvad enten man seer paa en beundringsværdig Høihed i Tanker, en

23) Næmlig paa Akropolis, hvor Minerva havde et Tempel under Navn af *πολιος*. Jeg læser nemlig med du Saul: *επι σκοπης δικσα*, i Stedet for *επισκοπος σα*.

24) Som betyde, at en Sagshyldig skulde fordommes.

25) Med Hensyn til Orestes' Dom, som siges at være bleven frikendt som Modersmorder ved Minerva's Stemme.

*) Saaledes havde Lucian kaldet sig ovenfor, da Philosophien spurgte om hans Navn; hvilket jeg der har oversat Friemund.

sand attill Vækkelse i Talent, paa en høi Grad af Overtalelsesgave; eller paa Forstand, paa Giinighed; paa indsmigrende og passende Devisførelse *): saa har du alle disse Talenter tilhobe hos dig. For du derfor Ordet, og tael, hvad der bør tales for os alle. Kald dig nu alt det tilbage i Hukommelsen og saml det sammen, hvad du nogenstinde har sagt imod Gorgias, eller Polus, eller Prodicus, eller Hippias 26). Denne er farligere. Stræe derfor baade Ironier ind, og trang paa med disse vittige og uophørlige Spørgsmaale. Og dersom du saa synes, saa lad dette ogsaa løbe ind med, at den store Jupiter, der trækker den vingede Vogn 27), vilde blive fortrydelig, naar han ikke blev straffet.

Plato.

Ingenlunde. Men lad os heller faae fat paa nogen som er heftigere, enten Diogenes her, eller

*) Wieland gjør herved denne Anmærkning: "Plato characteriseres her som Skribent paa en meget fin og træffende Maade; men ogsaa her, som paa mange Steder af dette Stykke, har Satyren skult sit Horn under Noser, og bag Chrystips tilhueladende Naivitet, som vil giøre Plato en stor Compliment, ligger i Baghold den fineste Ironie over hans sophistiske og rhetoriske Gesterkonster".

26) Gorgias — Hippias: lutter saadanne Dialoger, hvori Plato har med visse Modstandere at giøre, hvis Meninger han med Barne bestrider, og hvor han altsaa har Leilighed at vise sit Talent til at irettesætte.

27) Der trækker den vingede Vogn. Dette poetiske Udtryk betiener Plato sig af i sin Phædrus.

Antisthenes eller Crates, eller dig selv Chrysi-
pus. Thi for nærværende er ikke Tid at see paa
Skionhed og Talent til at skrive, men paa Gave
til at irettesætte, og Øvelse i Nettergang; Parre-
stades er af Profession en Rhetor.

Diogenes.

Ja jeg skal actionere ham, og der behoves
heller ikke, tænker jeg, mange Ord. Desuden er
jeg bespottet fremfor alle, da jeg nyelig blev opraa-
bt for to Deiter.

Plato (til Philosophien).

Diogenes vil tale for os alle. (til Dioge-
nes). Men huff, adle Mand! at du i din Klage
ikke fremtræder, som din egen Advocat allene, men
har vor fælles Sag at paasee. Thi om vi ogsaa
i vore Meninger ere noget forskellige fra hinan-
den, saa undersøg du ikke dette, og tael ikke om,
hvem der har den mest Sandhed paa sin Side.
Blis i Almindelighed din Indignation over, at
Philosophien selv er bleven forhaanet og ilde om-
talt i Lucians Skrifter. Lad Sekterne fare, hvori
vi ere af ulige Meninger, og strid for det som vi
alle have tilfælles. Betank, vi have sat dig i
Gabet, og paa dig beroer det nu aldeles, om vo-
re Meninger skal synes anstændige, eller det skal
saae til troendes, hvad denne har sagt om os.

Diogenes.

Bærer ved godt Mod. Jeg skal intet for-
samme, jeg taler for alle, og om ogsaa Philoso-
phien, som den af Naturen er mild og lemsældig,
bevages ved hans Taler, og raader til at lade
ham gaae, saa skal det dog ikke ligge paa mig;
jeg skal vise ham, at jeg ikke bærer Stokken for-
gæves.

Philosophien.

Nei, dette duer ikke, brug heller Grunde,
det er langt bedre end Stof. Men tøv ikke,
Bandet er allerede indgydet 28), og Ketten har
sine Dine henvendte til dig.

Lucian (til Philosophien).

Lad de andre sætte sig og stemme tilligemed
Eder, og lad Diogenes ene føre Klagen.

Philosophien.

Er du da ikke bange, at de vil stemme dig
imod?

Lucian.

Elet ikke, jeg ønsker at vinde ved Plura-
liteten.

Philosophien.

Det er ædelt talt af dig; sætter Jer da, og
du Diogenes, tael.

Diogenes.

Hvad Mand vi have været i Livet, o! Phi-
sophie, det veed du tilfulde, og derom behoves
ikke at tale. Thi, at jeg intet skal mælde om mig
selv — men denne Pythagoras og Plato og Ari-
stoteles og Chrysius og de andre, hvor store For-
dele have de ikke tilveiebragt det menneskelige Liv?
Alligevel uagtet vi ere saadanne Mand, saa skal
jeg dog nu forklare, hvorledes denne bandsatte
Parrestades har drevet Spot med os. Thi end-
skjønt han siges at være en Taler, saa har han dog
tilsidesat Domstolene og den Nos han der kunde

28) Det er bekendt, som ovenfor er anmær-
ket, at de græske og latinske Talere vare
nødte til at rette sig efter et Vanduhr,
for ikke at tage Tiden bort for andre Ad-
vocater, som skulde tale i samme Sag,
naar de talte for længe.

erhverve sig, og i det Sted samlet sammen al sin Etyrke og Færdighed til at tale imod os, for uophørligen at tale ilde om os, da han kalder os Koglere og Bedragere, og saaar Almuen til at lee os ud, og foragte os som Folk der duestil Intet. Ja det som værre er, han har allerede bragt baa- de os og dig Philosophie, i Had hos Mængden, ved at kalde alt hvad dig angaaer, Bæv og Slad- der, og at fordreie de alvorligste Ting, du har lært os, til Latter, saa at han selv af Tilskuerne tilklappes og roses, naar vi bespottes. Thi saa- ledes er den store Mængdes Natur. Den finder sin Lyst i Spottere og Bagtaler, allerhøjest naar de Ting som giennemhegles, holdes for ærverdige. Saaledes havde de, fordem deres Glæde af Aristophanes og Eupolis 29), naar disse gjorde vor So- crates latterlig paa Skuepladsen, op opførte nogle smagløse Komedier om ham. Alligevel var det ikkun imod een Mand, at disse vovede saadant, og i Bacchusfesten, hvor det var tilladt at gjøre det, og hvor bidende Skiemt holdtes for en Deel af Festen. Maaſke ogsaa Guben 30), som en Ven af Latter, fandt sin Fornøielse deri.

Denne berimod, naar han efter meget Over- lag og mange Tilberedelser har skrevet en tyk Bog sammen af Bagvaskelser, saa kalder han de beste Folk sammen, og med tydelig Røst forelæser sine Bitterheder mod Plato, Pythagoras, Aristote- les, Chrysippus og mig og alle i Almindelighed, uden enten at en Fæst tillader det, eller at han

for sin Person er fornærmet af os. Thi han vil- de have nogen Undskyldning for sig, naar han gior- de det for at hevne sig, og ikke selv var den an- gripende Deel. Og det som er det værste, naar han gior dette, saa paatager han sig dit Navn Philosophie, og efter at han har indsmigret sig hos Dialogen, som er vor Domestik, betiener han sig af dens Hielp til at sride og sætte alt i Action imod os. Videre har han overtalt vor Ven Menippus 31) til at gjøre sig idelig Selskab i comiske Farcer. Han er den eneste som ikke er tilstede, eller tager Deel i denne Klage med os, men forraader den fælles Sag.

For alle disse Ting er det billigt, at han underkastes Straf — eller hvad kan have at sige, naar han giennemhegler de ærverdige Ting i saa mange Vidners Paahør? Det er derfor ogsaa for disse gavnligt, naar de see ham straffes, paa det ikke nogen anden herefter skal foragte Philoso- phien. Thi at blive rolig ved saadant, og at taale Spotterne, vilde ikke ansees for Sagtmodighed, men med Rette for Umandighed og Taabelighed. Nu hans sidste Behandling, hvem kan udstaae den? da han trak os frem som Slaver paa Torvet, be- fikkede en Herold, og, som man fortæller, folgte nogle for hei Priis, andre for en attise Mine, og mig har det Skarn solgt for to Oboler, hvor ved han har opvaat de Tilstædeværendes Latter. Af Fortrydelse over dette ere vi komne tilbage til Li-

29) Skribenter i den saa kaldte gamle Come- die. See Horats Sat. I. 4. og mine An- mærkninger derved.

30) Bacchus.

31) Menippus, en græsk Satirskriver, som især er bleven berømt ved det, at den gamle Varro, som ogsaa skrev latinske Satirer, kaldte sine efter denne Menippus: Saty- ræ (fabulæ) Menippeæ.

vet, og bede dig at hevne os, som paa den skammeligste Maade ere forhaanede.

Philosopherne.

Thi Lykke, Diogenes; du har talt vel for os alle, hvad der behøvedes.

Philosophien.

Opfatter Ebers Nos; ayd i for ham der skal forsvare sig. Og du Parrhesiades, tael du nu; Vandet løber nu for dig, nol derfor ei.

Parrhesiades.

Ikke Alt Philosophie, har Diogenes frembragt imod mig, men mange, og det de vigtigste Ting, veed jeg ei hvad der har bevæget ham til at forbigaae. Og jeg er saa langt fra at negte, at jeg har sagt dette, og jeg har saa lidet stunderet paa nogen Undskyldning derfor, førend jeg kom herhid, at dersom enten han har fortiet, eller jeg selv tilforn har forsonet at sige noget, saa troer jeg, jeg bør nu lægge det til *); thi da vil du skionne, hvad det er for Folk jeg har optraadt og talt ilde om, da jeg kaldte dem Pralere og Bedragere. Dette alene beder jeg Eder at passe paa, om jeg siger Sandhed i Alt. Men dersom min Tale synes at have noget bittert, saa tænker jeg, I bør ikke give

mig Skylben, som irettesætter, men bette, som gjøre sigt. Thi det allerførste jeg blev vaer, hvor mange forhadte Ting de der betraade Skrannerne ere udsatte for, Bedrag, og Logn, og Dumdriftighed, og Stoi, og Riv, og tusinde andre Ting; saa afskyede jeg dette, som billigt var, og hentruffen til alt det Gode og Skionne, som du har o! Philosophie, besluttede jeg at henleve, hvad jeg endnu har tilovers af Livet, under din Varetægt, som En der fra en stormfuld og oprørt See er kommen i en rolig og stille Havn.

Jeg behøvede blot at kige ind i Ebers Ting, for at beundre dig og alle disse, der gave Regler for den beste Maade at leve paa, og rakte dem Haanden som stunde did, anprisende hvad der er anstændigst og nyttigst, naar man kun selv vogter sig for Overtrædelser eller Udfeielser, men seer med fast Nie paa de Regler I have foreskrevet, og overensstemmende med dem indretter sit Liv; hvilket saa af Ebers Tilhængere gjøre.

Men da jeg saae mange, ikke drevne af Kiærlighed til Philosophien, men af den Ære som er ved denne Profession, temmelig vel lignet retfaste Folk i dette der er ved Haanden og fal-

*) "Ikke let lader sig tænke (siger Wieland) et fuldkomnere Mønster paa en Apologie end dette Lucian'ske Stykke. Alt er anlagt paa hans Modstanderes fuldstændigste Nederlag og den mest afgjørende Seier paa hans Side. Ikke tilfreds med at have gjort Philosophien selv, som han skal have bagtalet, tilligemed hendes Veninder, Sandhed og Retfærdighed, til sine Dommere, nøder han endog sine Anklagere at sidde med i Retten. Nu lader han Diogenes, Sunden, den frimodigste, groveste og hidsigste af alle, træde op som deres Ordførere; og see, imedens de øvrige Klager bevidne deres fuldkomneste Tilfredshed med ham, erklærer den Anklagede sig, at hans Modstander har overseet det vigtigste som han havde at sige imod ham, og begynder sit Forsvar novo & inaudito exemplo dermed, at han anklager sig selv (som det lader) ti gange stærkere end Anklageren selv. Videre kan man dog vel ikke drive Tilliden til sin Sags Godhed, men ogsaa Zroniens fineste List; thi just denne overdrevne Tiensfærdighed i at hjælpe sin Klager til Rette, er den fuldstændigste Retfærdiggjørelse for hans Medfart med Skinphilosopherne".

der Alle i Dine, og er let for enhver at efterligne, jeg mener i Skæg og Gang og Dragt, men i Liv og Handlinger at modsigte det Udvortes, og handle tvertimod Eder, og imod deres Professions Værdighed: saa blev jeg fortrydelig; og denne Absurd syntes mig at ligne en blod og qvindagtig Tragoediepillers, der vilde spille Achilles, eller Theseus eller Hercules selv, uden at have noget heroisk enten i Gang eller Tale, men stikkende fædse Lapsen frem under sin Maske. Ham skulde ikke engang Helene forstum eller Polyrene kundet taale, naar han saa umaadelig lignede dem *) , end sige Seierherren Hercules, men denne, tænker jeg, vilde ladet saadan En seie sin Rolle, baade ham og hans Maske, naar han havde forhaanet ham ved saa qvindagtig en Rolle.

Da jeg nu saae, at J ogsaa maatte taale saadant af dem, var det mig utaaleligt at forestille mig, at disse Abekatte vovede at anlagge Heltes Maske og at efterligne den cumanske Esel, som da den havde iført sig en Loveshud, bildte sig ind at være en Love, og broiede fælt og forkræffeligt imellem de uvidende Cumaner, indtil en Fremmed, som ofte havde seet baade en Love og et Esel, røbede ham, og forfulgte ham med Stokkeprygl. Men hvad der syntes mig især tungt, Philosophie, var dette: at naar Folk saae saadan En giøre noget ondt, eller uanstændigt, eller lidet, var enhver strax færdig med at besyde Phi-

losophien selv og Chryssippus eller Plato eller Pythagoras, eller hvem som helst denne Synder gav sig Navn efter, uden at rette sig efter hans Forskrifter. Og fra saadant et slet Menneskes Levnet domte de Ondt om Eder som vare døde, for lang Tid siden; thi man bedømte ham ikke efter Eders Levnet, J vare jo for længe siden borte. Saaledes tabte J, fordi J ikke mødte, Eders Sag til ligemed ham, og bleve dragne i samme Dagsvælfelse.

Dette kunde jeg ikke taale at see paa, men ivettesatte dem og affødrede dem fra Eder. Men J, som derfor burde hadre mig, drage mig for Domstolen. Altsaa isald jeg, naar jeg seer en Indviet udframme Gudindernes **) (Hemmelighed: bliver vred og skænder paa ham, vil J derfor holde mig for en Ugudelig? Det var ikke billigt, efter som selv Prisudfætterne ***) pleie at lade den Actor prygle, som naar han har paataget sig Minerva's eller Neptun's eller Jupiters Rolle, spiller den ikke godt eller efter Gudernes Værdighed; ligesom Guderne heller ikke vredes paa hine, fordi de have tilladt at staae den, der har paataget sig deres Maske og anlagt deres Person, men glæde sig snarere, tænker jeg, over dem der prygles. Thi ikke at forestille en Patient eller et Død tilgavns, er en liden Forsælfelse, men ikke efter Værdighed at vise Tilskuerne en Jupiter eller Hercules, det er frygt og affyelig.

*) D. e. naar han f. Ex. spillede Hercules omtrent saaledes, som han burde spillet Helena; thi hos de Gamle bleve ogsaa Fruentimmerroller forestillede ved forklædte Mandspersoner.

**) De elensiniske: Ceres' og Proserpina's.

**) De kaldtes Athlotheter eller Agonotheter, og vare Forstandere for alle offentlige Kamplege. Under deres Jurisdiction stode fælgeligen ogsaa Skuespillerne, som brugtes til at opføre Tragoedier eller Comedier, hvilke ved Bacchusfesten eller ved andre festlige Leiligheder strede med hinganen om Prisen.

Na dette atter er høist urimeligt, at mange af dem giøre sig megen Møle for at indsee Eders Lærdomme, men leve saaledes, som om de allene gjorde sig dem bekiendte og studerede dem, for at giøre tvertimod dem. Thi alt hvad de sige, s. Ex. om at foragte Rigdom og Ære, at ansee det Moralsskionne allene for godt, at ikke lade sig regiere af Brede, at see hine Stormænd over Skuldrene, og tale med dem som sine Ligemænd. — gode Gud! hvor er det smukt og viist, og i Sandhed meget priseligt. Men alt dette lære de for at fortjene Penge derved, og beundre de Rige og ere forgabede i Penge, hastigere til at tirres end Smaahunde, forsagtere end Haver, stedfere end Abekatte, gellere end Esler, tyvagtigere end Katte, stridigere end Haner. Derfor tiene de til Latter, naar de faae hinanden ved Hovedet for disse Ting, og lege Bold med hinanden ved de Riges Døre, og naar de spise i de talrigste Forsamlinger, spare de ikke paa utidig Kos, og sluger i sig over al Anstændighed, og synes dog ikke at have faaet nok, og ved Vageret philosophere, hvad der er hverken Behag eller Niim i, uden at kunne taale Wiin. Læg Folk som ere tilstede i saadant et Drickelag, lee naturligtvis, og foragte Philosophien, som opdrager saadanne Afskum.

Men det Skammeligste af alt er, at da enhver af dem siger, at han intet behøver, og raaber paa, at den Wise er ene riig, saa gaaer han dog fort derefter til den Rige og betler og bliver vred, naar han intet faaer; ret ligesom, om En i kongelig Dragt, med opstaaende Tiar 32) og

Diaden og andre Kongeregieringens Smykker, giver sig til at tigge af de allerfattigste. Og naar de nu vil have noget, saa er der megen Snak om, at man bør være gavmild, og hvor ligegyldig en Ting Rigdom er — thi hvad er Guld og Sølv? i intet forskjælligt fra Smaaastene paa Strandbredden. Men kommer saa en gammel Stalbroder og Ven fra mange Aar, og beder om en liden Hielp; saa er ingen hiemme, intet Raad, ingen Trøst, og saa lyder Taler af en Tone tvertimod tilfodt. Men denne megen Snak om Venkab og denne Dybd og dette Moralsskionne, veed jeg ei hvor det er blevet af: alle ere de bortskionne, disse i Sandhed vingede Ord, hvormed de hver Dag forgiaves kaste om sig i deres Skoler.

Saa lange ere disse Herrer Venner, som de ikke faae Pien paa Sølv eller Guld. Men gives Haab om allene en Hellers Binding, saa er Freden brudt, saa er ingen Pagt, intet Hælbund helligt, Bøgerne ere udslettede, og Dyden har taget Flugten. Saaledes som det gaaer med Hundene: naar En kaster et Been imellem dem, springe de til og bide hinanden, og forfølge med Viesfen den der har snappet Venet. Der fortælles om ægyptisk Konge, som engang lærte Abekatte at dansse. Disse Dyr, der lettest giøre Menneker efter, kom efter det i en Hast, og danskede i Purpurklæder og med Masket paa. Længe sandt man Behag i dette Syn, indtil en lystig Tilskuer kastede en Haandsuld Nødde, han havde i Barmen, ud imellem dem. Hvorpaa Abekattene, da de faae dette, glemte Danssen, og bleve til hvad de vare, nemlig Abekatte i Stedet for Dansere, traadte Maskerne itu, og sønderrev de deres Klæder og sloges med hinanden om Nødderne. Danseinstitutet gik overstyr og blev udleet af Tilskuerne.

32) Med opstaaende Tiar; thi de persiske Kongers Tiar eller Turban stod reist i Bei-
ret, da den paa andre hangte frem ad.

Saaledes bære sig og disse ad. Saadanne er det jeg har talt ilde om, og skal ingenstinde lade af at laste dem og gjøre dem latterlige. Men om Eder og Eders Lige (thi der ere nogle, som i Sandhed elske Philosophien og holde sig til Eders Forfister) lad mig aldrig blive saa gal, at sige noget bespotteligt eller slet. Og hvad skulde jeg have at sige? Findes noget sligt i Eders Levnet? Men hine Stolte og af Guderne Forhadte holder jeg det værd at hade. Eller mener du Pythagoras, og Plato, og Chryssippus, og Aristoteles, at disse vedkomme Eder, eller vise i deres Liv nogen Overeenstemmelse eller Slægtskab med Eder? ved Gud! ikke mere, end (som Ordspøget lyder) imellem Hercules og Aben 33). Eller bør de derfor ligne Eder, fordi de have Skiag, og foregive at de philosophere, og ere suurseende? Jeg vilde endda finde mig deri, naar de vare Mestere i denne deres Forstillingskonst. Men nu skulde en Grip snarere kunne efterabe en Nattegal, end disse Philosopherne.

Jeg har nu talt til mit Forsvar hvad jeg havde; giv du dem nu, o Sandhed! dit Vidnesbyrd, om jeg har sagt sandt.

Philosophien.

Saae du imidlertid noget afides, Parrhesiades — Hvad tage vi os fore? hvorledes synes I, Manden har talt?

Dyden 34).

Jeg o Philosophie! havde ønsket, jeg kunde synket i Jorden imens han talde; saa sandt var alt

hvad han sagde. Jeg kendte mig derfor, imedens jeg hørte det, ved enhver som gjør saaledes, og under Talen lempede noget paa En, Andet paa en Anden. Og overalt forestillede han Personerne med Kraft, lignende i Alt som paa et Malerie, udtrykkende ikke alene Begreberne, men Sielen selv paa det nøiagtigste.

Philosophien.

Og jeg o Dyd! blev aldeles undseelig. — Men I, hvad sige I?

Philosopherne eller de Oplevede.

Hvad andet, end at han friftendes for Beskyldningen, og antegnes som vor Ven og Betsgjører. Det er gaaet os i vor Enfoldighed som Indvaanerne af Ilion; vi have sat denne, ligesom hiin Tragoedispiller, i Bevægelse imod os og nedt ham at synge Phrygernes Ulykker 35). Lad ham da synge og gjøre Gudernes Fiender til sine Tragoediers Indhold.

Diogenes.

Ogsaa jeg o Philosophie! roser Manden overmaade, og tager min Klage tilbage, og gjør ham, som en ædel Mand, til min Ven.

Sandhed for Dyd, eftersom Parrhesiades selv havde beraabt sig paa Sandheds Vidnesbyrd, og Dyden desuden siden tiltales.

35) Man kender intet til denne Tilbragelse, som har givet Anledning til et Ordspøget. Saa meget seer man, at nogle af Trojas forige Indvaanere vare gangne saa vidt i Letfindighed, at de havde forlangt af en tragisk Digter, han skulde gjøre Trojas Ødelæggelse til Stoff for en Tragoedie.

33) Et græsk Ordspøget, naar man vilde nævne to aldeles ikke sammenpassende Ting.

34) De beste Konstdommere troe, at denne Person er forandret, og at her bør staae

Philosophien.

Vel an! Parrhesiades, vi ophæve Klagen imod dig, alle Stemmer give dig vunden, og her- efter maa du vide, du er vores.

Parrhesiades.

Jeg gjorde min Bøn i Førstningen 36), men nu troer jeg, jeg kan tale i en mere tragisk og festlig Tone. — O! store ærværdige Victoria! 37) beskyt mit Liv, og lad ikke af at frandse mig 38).

Dyden.

Lad os da gjøre vort Drikkeoffer af den anden Skaal, kalde ogsaa disse frem, at de kan lide Dom for deres Forhaanelser imod os. Parrhesiades skal føre Klagen imod Enhver.

Parrhesiades.

Du har talt ret, o Dyd. Du derfor lille Syllogismus *), vend dig imod Byen, og kald Philosopherne til at møde.

Syllogismus.

Hst! stille! Philosopherne skal komme paa Stottet, for at forsvare sig for Dyden og Philosophien og Retfærdigheden.

36) Det sigter vel til den Bøn, han gjorde til Minerva om hendes Beskyttelse ovenfor.

37) Man har bemærket, at Euripides paa mere end eet Sted betiener sig af denne Apostroph.

38) Er uidentvisl Ord af en græsk Digter — at frandse mig d. e. at skaffe mig Seier imod mine Fiender.

*) "Dette Grinde til den personificerede Syllogismus gjør en temmelig løierlig Effect, i hvorvel det synes blot at grunde sig paa et Ordspil, nemlig paa Ordet *συλλογισμόν*, at slurre". Wieland.

Parrhesiades.

Seer du Philosophie! saa komme sammen, endskiødt de have hert Inbakdelsen; thi de ere desuden bange for Retten. Og mange af dem have det saa travelt hos de Rige, at de ikke engang faae Stunder. Men vil du, at de alle skal komme, saa kald dem saaledes sammen, Syllogismus.

Philosophien.

Nei! men du Parrhesiades kald du dem ind som du synes.

Parrhesiades.

Det er ikke vanskeligt. — Hst! tys! Saa mange som kalde sig Philosopher, og saa mange som troe, at dette Navn tilkommer dem, skal komme til Distributs paa Stottet. To Miner skal stærkes enhver, og en Kage af indijs Meel. Og hvo som fremviser et langt Skiæg, skal faae en Figengrød til Tilgiwt. Men at enhver bringer med sig Visdom og Retfærdighed og Afholdenhed, behøves ikke; thi fornødne ere disse Ting ei, naar de ikke ere tilstede. Men 5 Syllogismer paa Mand! uden dem har ingen Lov at være viis, og to Guldtalenter ere udsatte, som skal gives den, der udmarker sig i at kives med Alle.

Hilleman! hvor blev Opgangen fuld, saasnart de fik de to Miner at høre: fra alle Kanter *) stramme de til, den ene kan ikke komme frem for den anden. Nogle sætte Stiger til Dioskurernes Tempel, og klyve op, brummende, ja at jeg skal tale med Homer, i Klaser 39): hisset fra

*) Jeg følger Wielands Vink, og udelader den Detail af Gader og Stræder, som nævnes i Orig., og som ingen kan forstaae uden at have et chorographisk Kort af Athenen ved Haanden.

39) Det Sted han her sigter til hos Homer, er Iliad. II. 89, hvor han ligner Fol-

en stor Mængde, herfra "Myriader, som Blade og Blomster fremkomme om Vaaren" 40). Siden kort Tid er Slottet fuldt af Swaner, som søge at vinde Fortrinet for hinanden 41) og allevegne ligger Figgerpose, Skæg, Sledsten, Uforfæmmedhed, Stokke, Stikkerier, Syllogismer, Sierrighed. Men de Faa, som efter den første Indkaldelse vare opstegne, ere forsvundne og umærkelige, tabte i Mængden af de andre, og skulde under Ligheden af andre Dragter. Dette er derfor det fortrædeligste, Philosophie, og det som man mest kan laste dig for, at du ikke sætter noget Mærke og Tegn paa disse. Hine Bedragerere ere derfor ofte mere antagne, end de sande Philosopher. —

Philosophien.

Dette skal see om en soie Tid; men lad os for det første tage imod disse 42).

Plato.

Os Platoniker ber I først tage imod.

Pythagoras.

Nei, men os, Pythagoræer; thi Pythagoras var før.

Stoik.

Enik! Enak! vi Stoiker have Fortrinet.

fet, som kom fra Skibene og Teltene, med Bierne som klasevis (*βοτρυδιον*) bruse ud fra den hule Klippe.

- 40) Et Homerisk Vers af Iliaden II. 468.
 41) Han alluderer her atter til et Vers af Homer Iliaden II. 463.
 42) Jeg distingverer Terten med de beste Critici: *αλλα δενωμεδα ηδη αυτες. ΠΑΤ. ημας.*

Peripat.

Ingenlunde, men naar det kommer an paa Penge, bør vi Peripatetiker vare de første.

Epikuræer.

Skaffer os Epicuræernes Rager og Figengrød; med Pengene vil vi vente, om vi ogsaa skulle faae sidst.

Academikerne.

Hvor er de to Talenter? vi Akademikere skal vise, hvormeget stridbarere vi ere end de andre.

Stoik.

Dog ikke, naar Stoiker ere nærværende.

Philosophien.

Lader af at klaimres! og I Cyniker, puffer ikke hinanden, og banker Jer ikke med Jeres Prygle; thi I ere kaldet til andet. Og nu vil jeg, Philosophien, og Dyden her, og Sandheden kiende, hvem der ere de Retphilosopherende; siden skulle de, som findes at leve efter vorz Maximer, blive lyksalige, naar vi have erkendt dem for de dydigste. Men Bedragerere og de som intet vedkomme os, slette Folk skal vi holde et slet Huus med, at de ikke i deres Stoltthed skal eftertragte det som er for høit for dem. — Hvad er dette? de tage ved Gud! Flugten, og mange styrte endog ned af Bakkerne. Altsaa bliver Slottet tomt, undtagen nogle faa som ere blevne tilovers, der ikke ere bange for Undersøgelse. — Zienerer! tager den Pose op, som Cynikeren kastede fra sig paa Flugten. Bring hid, lad mig see, hvad der er i den, enten Hestebønner, eller en Bog, eller Skol, lekager 43).

- 43) I Orig. *αριστων αυτοσυριτων*; dette sidste Ord forklarer en Skoliast ved Brød som er neppe bagt, som er bagt ved Solen eller i Aften.

Parrhesiades.

Nei! Men see her: Guld, Salve, en Offerkniv, et Speil, og Tærninger 44).

Philosophien.

Bravo! min retskafne Mand; det var altsaa de Ting, du hialp dig med i dit aetiske Liv, og dermed troede du, at kunne holde Straffepræfekten for alle og tage Andre i Skole!

Parrhesiades.

Ja saaledes ere disse Folk. Men vi bør see til, at man ikke længer skal være i Uvidenhed herom, og at Vedkommerne kan kiende, hvem af dem ere gode, og hvem atter af en anden Leve-maade. Og du Sandhed, opfind noget; thi det vil blive til din Fordeel, at Løgner ikke skal faae Overmagt over dig, eller slette Folk af Uvidenhed blandes med de gode.

Sandheden.

Lader os, ifald du saa synes, vælge hertil Parrhesiades selv, at, efter som han er befunden at være en brugbar og imod os velsindtet Mand, og som især gjør meget af dig Philosophie, han da tager Elenchus (Overbevisning) med sig, og

-
- 44) Lutter Sager, som ikke forraadede en Mand, der havde slaget sig fra Verden til philosophiske Speculationer, men som vidste at nyde Livet. Offerkniven, som har brudt Commentatorerne saameget, maa ventelig forklares om Præsternes Offer-smauser, som denne Cyniker var vant til at besøge. Tærninger forraadede det arkesløse Liv som denne Philosoph førte; thi naar man ikke havde andet at tage sig ore, forstog man Tiden med Tærninger.

giver sig i Færd med alle dem som kalde sig Philosopher; og naar han da finder En, som i Sandhed er en Ven af Philosophien, ham kroner han med en Oliegren, og indbyder ham til Prytanæum 45). Men træffer han derimod nogen forbandet Syklerphilosoph — som der gives mange — ham trække han den pjaltede Kappe af, rage Skiægget af ham indtil Huden med en Kniv som bruges til at klippe Bukke med, og sætte ham et Mærke i Panden, eller brænde ham imellem Dienbrynene: Mærket bør være en Nav eller en Ubehat.

Philosophien.

Bravo Sandhed! Men Proven skal være den saramé, som man siger Ornen anstiller med sine Unger i Solen: ikke for Guds Skyld! at disse ogsaa skal see imod Lyset og prøves ved dette. Men man fremsætte Guld og Ære og Bøllyst, og hvem man da finder at oversee dette, og ikke at forføres ved dette Syn; det er den som skal krones med Oliegrenen; men den som seer stedse til Siden, og rækker Haanden ud efter Guldet, den fore man hørt til at brandemærkes, efterat man først har afklippet hans Skiæg.

Parrhesiades.

Som du har syntes forgodt, skal det skee o Philosophie, og du skal ret strax faae at see mange af dem med Nav- eller Ubemærket; ogsaa nogle faa med Krands. Men dersom I vil, skal jeg ved Gud! bringe Jer nogle af dem derfra tilbage.

-
- 45) En offentlig Bygning i Athenen, hvor Mand, som havde gjort sig fortiente af Staten, bleve underholdte paa offentlig Bekostning.

Philosophien.

Hvad siger du? vil du bringe dem tilbage som have taget Flugten?

Parrhesiades.

Gå i Sandhed, dersom Præstinden vil laane mig paa en kort Tid sin Linie og denne Krog, som en Fiske fra Piræus har helliget.

Præstinden.

Seer der, tag den, og det Nær med, at du kan have det alt.

Parrhesiades.

See da ogsaa til, Præstinde, at du kan skaffe mig nogle Figen og lidt Guld.

Præstinden.

Der har du.

Philosophien.

Hvad tænker den Mand at foretage sig?

Præstinden.

Han hængte Figenen og Guldets som Lokkemad paa Krogen, satte sig saa paa Tindingen af Muren, og lod den gaae ned i Staden.

Philosophien.

Hvorfor gjør du det Parrhesiades? tænker du at ville fiske Steen fra Pelasgicum *).

Parrhesiades.

Die stille Philosophie, og vent paa min Fangst. — Men du Fiske Neptun, og kiære Amphitrite, send os mange Fiske hid!

Jeg seer en meget stor Giedde, om det ikke snarere er en Chrysophys **).

*) "En gammel, den Gang formodentlig forfalden Muur, hvormed i ældgamle Tider Pelasgetne havde omgivet en Deel af Bierget, hvorpaa Acropolis stod". Wiel.

***) Wieland kalder denne Fiske en Guldbrasen.

Elenchus.

Nei! men det er en Havhund, den kommer med aabet Gab til Krogen. Han lugter Guldets, han er alt nær, han har rørt ved, han er fangen, lad os trække ham op.

Parrhesiades.

Og du Elenchus, grib nu med fat paa Snoren. — Den er oppe. — Lad mig see, hvem du er, beste Fiske. Jo det er en Hund 46). Hilleman! hvilke Tandter. Hvad er dette min ædle Mand! du ser gæben, da du gif paa Slikkerie omkring ved Skærene, hvor du haabede at blive fæstet ved at dukke under. Men nu skal jeg hænge dig op ved dine Kiæver, saa du skal kunne sees af alle. Lad os tage denne Madding og Krog bort. Krogen seer du er tom, men Figenen er allerede sunken ned, og Guldets er i Maven.

Diogenes.

Han skal ved Gud! spye det ud, at vi kan hænge det paa Krogen for andre.

Parrhesiades.

Vel. Hvad siger du Diogenes? kiender du hvem det er? eller gaaer denne Mand dig an?

Diogenes.

Aldeles ikke.

Parrhesiades.

Nu da hvad Pris skal vi sætte paa ham? det var ham jeg tilforn skatterede paa to Oboler.

Diogenes.

Det er en høi Pris du nævner. Thi Fiske er ikke adelig, styg af Skabning, haard, og af ingen Værdi. Kyl ham ned paa Hovedet af Klip-

46) Man vil, han skal sigte til, at det var en Cynisk eller Hundephilosoph.

pen, lad Krogen gaae ned, og træk en anden op, men see til Parrhesiades, at Røret ikke brækkes ved at bøies for stærkt.

Parrhesiades.

Giv dig tilfreds Diogenes, de ere lette og hurtigere end en Regnorm.

Diogenes.

Ved Gud! de ere saa dumme som Regnorme 47). Træk alligevel op.

Parrhesiades.

See der! hvad er det for en anden. Matfisk 48) som nærmer sig; en Glynder med aabet Gab kommer til Krogen; han beed paa, vi har ham, lad ham trækkes op.

Elenchus.

Hvem er det?

Diogenes.

En som kalder sig Platoniker.

Plato.

Ogsaa du Skurk! kommer for Guldets Skyld?

Parrhesiades.

Hvad siger du Plato! hvad gjøre vi ved denne?

Plato.

Ned ogsaa med ham ad samme Klippe.

Diogenes.

Lad Krogen gaae ned efter en anden.

Parrhesiades.

Jeg seer en meget Smuk (saavidt det kan skiones i Dybet) at nærme sig, af forskiallig Farve, med nogle Guldstriber paa Ryggen. Seer du, Elenchus! det er Aristoteles, denne vil foresille. Han kom, saa svømmede han bort igjen. Betrakt ham noie — nu vendte han sig om igjen, gavede, blev grebet — lad ham trækkes os.

Aristoteles.

Spørg mig ikke om ham Parrhesiades; thi jeg kiender ikke hvem han er.

Parrhesiades.

Saa bør han da ogsaa danske ned af Klippe.

Diogenes.

Men see, der seer jeg mange Fiske paa eet Eted, af eens Farve, med hvasse Pigger, skarpe af Udseende, vanskeligere at fange for deres Piggers Skyld. Her maatte vi vist nok have et Bod, men det er her nu ikke. Det saae være nok, naar vi kun kan trække Een op af Flokken, og den som er dristigst af dem vil nok komme til Krogen.

Elenchus.

Lad Krogen ned, om du synes, men forsyn først Linien tilgavns med Jern, at han ikke skal bide den over, naar han har slugt Guldet.

Parrhesiades.

Jeg har nedladt den. Men du Neptun! fuldfør Fangsten. — Hilsenen! de staaes om Madingen, og nogle gnave stokkevis paa Sigene, andre hange fast ved Guldet — det var vel! Krogen hanger fast i een af de Stærkeste. Kom lad os see, hvis Navn bærer du? — Dog! jeg er jo latterlig, som nøder en Fisk til at tale, den er

47) I Græssen er et Ordspil, som ikke lader sig oversætte. Det jeg har oversat ved en Regnorm, heder paa Græsk *αφύη*, og et dumt Menneke heder *αφύης*.

48) Jeg har givet det med det Ord Platfisk, for nogenlunde at udtrykke Originalens Allusion til Platos Navn.

jo skum *). Men du Eleuchus, sig, hvem der er dennes Lærer?

Eleuchus.

Chrysiippus her.

Parrhesiades.

Nch! det kan jeg tænke, siden der er Gulb i Navnet 49). Nu da Chrysiip! for Minerva's Skyld sig, kiender du disse Folk, eller har du opmuntret dem til at giere saadant?

Chrysiippus.

Bed Gud! det er haanlige Spørgsmaale du gjør Parrhesiades! i den Forudsætning, at saadanne Folk skulle noget vedkomme os.

Parrhesiades.

Bravo! Chrysiippus! du er en ædel Mand. Saa maa da denne ogsaa ud paa Hovedet med de Andre; især da han er piget, og det er at befrygte, at nogen som æder ham, skal skære Struben over paa sig.

Philosophien.

Lad det nu Parrhesiades, blive ved denne Fangst, at ikke nogen — og mange havde Lyst der- til — skal komme og fratage dig Guldet og Krogen, og siden maa du betale det til Præstinden. Vi vil da gaae hen og spadserere, og for Eder er det ogsaa Tid at gaae hen hvor i ere komne fra,

at I ikke skal overskride Eders Permission] 50). Men du Parrhesiades og Eleuchus! gaaer I rundt omkring til dem alle, og enten krandsjer eller brændemarker dem, som jeg har sagt.

Parrhesiades.

Det skal skee Philosophie! Levers vel beste Mænd, vi vil gaae Eleuchus! og fuldføre vort Grinde. Men hvor skal vi først gaae hen? Til Akademiet eller til Stoa? Fra Lycæum vil vi gaae Begyndelsen: det vil komme ud paa et. Men det veed jeg, at hvor vi ogsaa gaae hen, vil vi behøve saa Krandsje, men mange Brændejern.

II.

Theologisk Embeds = Examen i Julii Maaned 1799.

Den 8de.

Jacobus Zacharias Hypphoff, født i Aarhus Stift
1774. Laudabilis.

Palle Christianus Linderoed, født i Roskilde 1769
Laudab.

Johannes Storm Munch, født i Christiania
Stift 1778. Haud illaud.

Den 9de.

Janus Walthor, født i Colbing 1774. Haud
illaud.

Scannes Henricus Dering, født i Aarhus Stift
1776. Laudab.

*) "Den eneste platte Spøg i denne hele Dialog, siger Wieland; thi det strax derpaa følgende Ordspil med Chrysiippus er ikke saa koldt; i det mindste elskede Græker og Romere saadanne Ordspil, hvori der var en virkelig Braad".

49) Det græske Ord Chrysos bemærker
Guld.

50) Nanderne havde i Begyndelsen sagt, at de havde kun faaet een Dags Permission til at komme op for at føre deres Sag imod Lucian.

Den 11te.

Petrus Ludovic. Hansen, født paa St. Croix i Vestindien 1774. Laudab.

Henricus Hirschnach, født i Niber-Stift 1777. Haud illaud.

Japetus Gundorph, født i samme Stift 1774. Haud illaud.

Den 12te.

Emilius Worm, født i Svenborg 1774. Laudab.

Joannes Frideric. Kurrelbaum Rasmussen, født i Odense 1774. Non contemn.

Den 13de.

Joachimus Guilielm. Holm, født i Næstov 1775. Haud illaud.

Petrus Duus, født paa Landgodset Nordruplund i Sielland 1775. Haud illaud.

Malthe Langberg, født i Aarhus Stift 1774. Laudab.

Den 16de.

Fridericus Wettergreen, født i Skeen i Christiania Stift 1776. Laudab.

Andreas Undal Jerstin, født i Lunde Præstegaard i Bergens Stift 1774. Non contemn.

Thomas Thostrup, født i Kjøbenhavn 1769. Haud illaud.

Den 17de.

Erasmus Kiernsf, født i Houmelev i Aarhus Stift 1774. Laudab.

Severinus Nørregaard, født i Fausing i Aarhus Stift 1772. Haud illaud.

Simon Christianus Wæsteb, født i Allsted i Sielland 1776. Haud illaud.

Johannes Christianus Wæsteg, født ibidem 1774. Non contemn.

In fidem Protocoll.

K. J. Brückel.

III.

Nyt Uveir over den kantiske Philosophie.

Jeg har tilførn taget Anledning til at giere en satirisk Roman bekendt over den kantiske Philosophie, eller rettere, over denne Philosophies hoved- og smaglese Tilhængere, under Navn af: *Leben und Meinungen Sempronius Gundiberts* (Univ. Journ. 1798 S. 137) hvis Forfatter er den lærde Boghandler i Berlin Hr. Nicolai. Hvad Birkning denne Roman har gjort i Tydskland, er jeg ikke underrettet om. Hos os har jeg ingen sporet, og vil vel ingen spores, saalænge nogen af vore gode Skribentere, og af andre Fortienester betiendte Mand, have erklaret sig for dens Tilhængere, og udbrede dens Terminologi og Forestillingsmaade allevegne. Hvad Hr. Rector Bøye har frembragt imod denne Sekt, vover ingen at give sig af med; end ikke af dens modigste Forsvarere, men lade, som det ikke vedkommer dem.

Nylig er fremstaaet en ny Antagonist i en gammel Ven af Nicolai, Generalsuperintendent Herder i Gotha, hvis Autoritet er saa meget større, som han er en mere elsket Skribent end Nicolai, og mere som skarpsindig Philosoph betiendt. Af ham have vi i dette Aar faaet eine *Meta-Kritik zur Kritik der reinen Vernunft* i 2 Tomer i 8vo, hver over et Alphabet stort, hvori han med en mageløs Taalmodighed gaaer den rene Fornufts Landstrækning fra Indgangen indtil dens yderste Grænse, med saadan Meigtighed og Udsørlighed igiennem, at han, saa at sige, ikke lader Stik eller Etave staae urokket. Denne Igiendrivelse adskiller sig deri fra den Nicolaiske, at som denne er mere for Lærne, og kan altsaa læses af flere; saa tager derimod Herder dette So-

Fuspokus: Væsen, som han kalder det, ganske alvorligen, og kan ikke blive læst og forstaaet uden af dem, som ere velbekjendte med den kantiske Philosophies Terminologie og indviede i dens Mystrier.

Wieland har modtaget dette sin Bøns Proskrift med en himmelsk Glæde, og forudsiger i sin Merkur dets sikke Virkning, som er, "at Fornustens hos de mange Vildfarende vil komme til sine Rettigheder, og Philosophen af sin Tænkemaade vende Nyggen til dette Gøglespil". I det mindste kiender han een Mand, siger han, som skav vil bringe Sandheden dette Offer. — Og hvem kan denne Mand være andet end hans Svigerføn Sichte. Man saar nu see!

Jeg vil allene oversætte et Sted af Fortalen: "The charm's wound up. Tolv Aar har den kritiske Philosophie spillet sin Rolle, og vi see dens Frugter. Hvilken Fader (enhver spørge sig selv!) ønsker at hans Søn maae blive Autonom af kritisk Art, en Naturens og Dydens Metaphysikus, en dialektisk eller vel endog Revolutions Nabulisk af kritisk Slag? Seer nu omkring og læser. Hvilken yngre Bog, i hvad Videnskab, er ikke meer eller mindre fult med Pletter af dette Slags, og hvormange ædle Talenter ere (vi haabe kun for en Tid) odelagte! Udenlandske Nationer forhaane os": "Er det Jer, I Tydske, som i mangt et Stykke være saa vidt? I spekulerer, hvorledes det er mueligt at Eders Forstand bliver til? og hvorledes I kan komme til at saae den? udannede Nation, paa hvormange andre Ting burde du tænke!"

"Trolddommen er forbi. At man laante denne Philosophie et saa gunstigt Øre og tiltroede den saa meget, skeede i stor og god Forventning.

Den lovede saa meget; den paastrængte og tiltog sig meget. Hvad har den udrettet? Med Protestationer mod al Dogmatismus er den bleven den stolteste Hersterinde i et Sprog, som ingen Skole tilforn tillod sig. Uden for den er ingen Salgshed, intet plus og minus af menneskelig Vestræbelse. Den har sundet Skatten, det ringeste den kaster af sig ere Sandhedens Guldstykker. Hvad den ikke har sagt, gielder ei indtil den siger det".

"The charm's wound up. Udflugterne beles: "Man har ikke forstaaet Mesteren; man maae giøre en Valfart til ham, for at fornemme Naturens, Fornustens og Dydens Lovgiveres Meening". "Hvo som vil forstaaes, skrive forstaaelig, og her havde man kunnet forstaae fra den første Linie. Nu staaer Bygningen der; Pligt er det, og som jeg haaber, gavnbringende Pligt, at gaae den igiennem og prøve den med strengeste Upartiskhed. Det er et Krav af Eidernes Trang. Rien ne recule plus le progres de connoissance qu'un mauvais ouvrage d'un Auteur celebre, parceque avant d'instruire, il faut detromper, siger Montesquieu".

IV.

Vigtige danske Skrifter.

For Sandhed. Et Fierdingaarskrift. Andet Binds første og andet Hæfte 1798. Trykt hos Universitets Bogtrykker Schults (med latinske Bogstaver).

Jeg bekiendtgjorde de to første Quartaler af dette periodiske Skrift for 1798 i forrige Aars Univ. Journals 3die Hæfte. De to sidste Quartaler af

samme Afgang fulgte inden Aarets Udgang efter; og skynder jeg mig ikke med at bekendtgjøre disse, siden jeg har begyndt dermed, ville alle fire Avar-
taler af indværende Aar, hvoraf de to første alle-
rede ere udkomne, ligge for mig til Bedømmelse.
Denne Skyndsomhed med et periodisk Skrift, som
indeholder største Delen Originaler, eller poetiske
Oversættelser, der ofte kræve mere Tid at forber-
ede end Originaler, er usædvanlig og fortjener til
Samlernes Ære at bemærkes.

2det Binds 1ste Hæfte, eller 3die Kvartal
af Aaret 1798 begynder med politisk Dispai-
sche af Hr. Translator Zeiberg: et Stykke, hvis
Bedømmelse ligger uden for min Sphære, og som
jeg saa meget tryggere kan forbigaae, som deels
nogle af Forfatterens mest paafaldende Ytringer
ere drøftede af Andre, deels det hele Stykke er
draget under Lovens Tiltale og venter Rette-
ns Dom. — Kun dette kan jeg ikke andet end ansee
for dristigt, at nogen Privatmand tør med saa
dan Omfandelighed, som her er skeet, yttre sig
over Statsindtægterne og deres Anvendelse til det
kongelige Huses Underholdning, i et Land, hvor
denne Detail altid er bleven skult for Mængdens
Øine, og de Saa som have bekendtgjort noget der-
om, have saa at sige maattet staa sig til denne
Rundskab, og ofte ladet sig nøie med det blotte
Høresigende: eller have de havt Udgang til nogle

Rilder, dog maattet bruge disse under et Opsyn,
som gaa Resultaterne om ikke mistanke, dog util-
stræffelige til det Heles Oversyn. Desto betænke-
ligere er dette Foretagende, naar det bruges til at
kaste en Skygge over Landets Regiering, og at
nedtrykke den i Sammenligning med andre Lan-
des. Den bedste Maade at tugte saadan et For-
retagende paa, var vist nok, naar de Folk som
have Udgang til Rilderne, fik Befaling eller Til-
ladelse til at lægge saadan en Forfatters Ukyndig-
hed eller Misregninger for Dagen, og derved be-
tage ham hans Troeværdighed. Men Mængden
som heller vil mistanke end troe, vilde endda ikke
blive tilfredsstillet.

Et Sted kan jeg undlade at paaanke for den
i mine Tanker illiberale Maade, hvorpaa Forfat-
teren udlader sig her om en ulykkelig Fyrste, hvis
Ulykke dog, efter de viseste og retfærdigste Mænds
Sigende, er saa compliceret, at han snarere for-
tjener at beklages end at fordommes. *
Stulle (Skulde) Historien, siger Hr. H., dog aldrig kome
til at nævne en Regent, der just ved at give
efter for Tidernes Trang og Oplysningens For-
dringer, gjorde sin Magt uroffelig og sit Minde
helligt til evindelige Tider? Dette kunde selv den
elendige *) Ludvig have gjort; man tilbød ham
ufortient denne Lykke, men han stodte den uer-
kiendelig fra sig. — Han var lastesfuld **);

*) Jeg beder Sprogelkære at lægge Mærke til den snilde Maade, hvorpaa dette Ord her er brugt, som
forraader en Mand der har sit Modersmaal fuldkommen i sin Magt. Havde han kaldet Ludvig
ulykkelig, skulde han have opvakt Medlidenhed for ham. Men det var ikke hans Hensigt; han vil-
de man skulde tænke paa ham med Haan, derfor valgte han Ordet elendig, som kaster en Skygge
saavel paa hans intellektuelle som moralske Karakter.

**) Naar Ludvig havde været lastesfuld, skulde han neppe mistet Krone og Liv, men vel vidst at holde sig
ved lastesfulde Midler — vexat censura columbas.

han behøvede *) at begaae en Forbrydelse endnu, han begik den, og den kostede ham ikke allene Livet, men endog Eren". Er det at tale om dette mysterium iniquitatis, som nu er sat nok i Lys, og som der skal Aarhundrede af vise og dydige Regenter til at bringe i Forglemmelse!

Om Sandhedsfølelsen. — Hvad er Sandhed? spurgte Pilatus, og sørend dette Spørgsmaal besvares, lader sig nok ikke afgjøre, hvad Sandhedsfølelse (sensus veri) er, og endnu mindre, om den er en naturlig Evne hos Mennesket, ved Hielp af hvilken det strax, uden lang og meisom Uundersøgelse i de allerfleste Tilfælde er istand til at bedømme hvilken af de flere modsatte Forestillinger der er den "sande og rigtige"; som Forfatteren af denne Afhandling har paataget sig at gotgjøre. Saalidet jeg tvivler om vor Forfatters "rene og upartiske Sandhedskierlighed", saa tvivler jeg dog, at det her fremsatte Resultat af Betragtninger vil kunne udholde en skarp Prøve.

Man sporer strax den unge Oplysningsmand, der efter en lang Nad Bankundigheds Aarhundrede, henlevete af hans og vore Forfædre i Ferdomme og Overtroe, endeligen troer at have oplevet den gyldne Tid, da Lyset har brudt Mørket og Menneskeflegten omsider med kiendelige Skridt gaar frem til sin Foradlesse, som skal bestaae i Sandhedens almindelige Erkiendelse og al Overtroes og alle Fordommes Udryddelse. Følgende Steder indeholde Forfatterens Troesbekiendelse: S. 98 "Hvo der med et fordomsfrit Blik betragter Statsindretningerne og de offentlige For-

anstaltninger, Lovgivningen, Opdragelses- og Religionsvæsenet, som de næsten i alle Lande hidtil have været og tildeels endnu ere, skulde snart falde paa at troe, at det Hele ret egentligen gik ud paa, at vedligeholde Mørke og Bildfarelse, og at bortskierne Oplysning og Sandhed. Historien opstiller saa saa Exempler af Magthavere, der ydede og beskyttede Sandhed. Næsten alle bare de en hemmelig Frygt for den, og forfulgte den, nu med List, nu med Vold, forledte af den Fordom, at et Folk, der ikke har begyndt at tænke, lettere styres end et andet, der allerede tænker. I samme Aand var Lovgivningen affattet. Vilkaarlige Magtsprog, blottede fra alle Bevæggrunde, skulde quæle Tænksomheden og frembringe blind Lybighed. Opdragelsen, Religionsunderviisningen, den offentlige Gudsdyrkelse, der kunde og burde virke saa meget til Menneskedens Foradling, have ved deres feilsulde Indretning snarere virket til det Modsatte. Havde man villet forplante Overtroe og Dumhed fra Slegt til Slegt, og for evig udelukke Sandhed og Oplysning, man havde ikke kunnet gaar hensigtsmæssigere til Verks, end man har gjort. Den første Læsebog, man gav Børn i Hænderne, havde alle de Egenstaber, en Dog burde have, der i Tide skulde nedkue den sig yttrende Fornuft. Saaledes afrettede til ikke at tænke, vare de Unge siden desto bekvemmere til at modtage den Overtroe, man bibragte dem under Navn af Kristendomskundskab. Fra Skoler og Kirker og Kathedrer var Sandheden forviist. De, som havde nogen Indflydelse paa Folket, misbrugte den som oftest til at holde det i en vedvarende Barbariets Tilstand, istedet for efterhaanden at have det til en høiere Grad af Foradling. Der var ligesom en almindelig Sammensvergelse mod Fornuft

*) Hvilket Udtryk! Forfatteren kan man sige, behøvede en vittig Vending for at slutte den bittere Periode.

og Sandhed og Oplysning". — "For at forlængel Overtroens Periode er fæet alt, hvad fæet Kunde; for at fremfkynde Sandhedens, er Intet eller lidet fæet. Dog er hin nu nær ved at være udløben, medens denne fiendeligen rykker nærmere. Overtroen taber altid flere af sine Tilhængere, dem Fornuften igien vinder. Fordomme anfees ikke længer for hellige, fordi de ere gamle, eller ftaaer i Forbindelse med Politik og Religion. Saa fæet en Retning end den politiffe og religiøse Opdragelse hidtil har havt, faa megen Umage man end har gjort fig for at lægge Skiul paa Sandheden, er der dog en Mængde rigtige og funde Begreber i Omløb, endog blandt de Menneffeklasser, hvor man mindft fælde føge dem, og hvor en udviklet Fornuft ikke kan have tilveiebragt dem" — "At vi nu leve i lyfere Tider, at Overtroens Afgudsbillede alt ravende helder mod fit Fald, at Fordomme have tabt deres rædfomme Magt over Menneffet, at man tillader fig at tænke og tale frit om alle Menneffehedens mere eller mindre vigtige Anliggender, at det dog engang er kommet dertil, at Mennefferettigheder offentlig erkendes og deres Udøvelse under enhver Regieringsform erklæres fom det første og væfentligfte der udfordres til Folkefyfalfigheds Fremme — hvor stor en Deel deri har ikke Sandhedsfølelsen, der nu i vort Tidsløb ved et Sammenfød af mange heldige Omftandigheder kan yttre fig langt friere end den nogen Tid tilforn har kunnet? Og endda fynes man, uagtet dens faa umifkændelige Dtringer, at ville tvivle om dens Tilværelfe" o. f. v.

Man fæer af dette Uddrag, at den Sandhed hvis Følelse Forfatteren fornemmelig vil have, fæl være Menneffet indprentet, er Religionens Sandhed, den Sandhed fom er Overtroen modfat. Dog

udftrækker han ogsaa Begrebet paa andre Steder videre, og ikke allene til de praktiffe Sandheder, "fom ftaaer i Forbindelse med vor Befættelse fom Menneffer og Lemmer af Menneffefamfundet; fom have Indfyldelse paa vor Dyd, vor Sindfroe, vor Lyfsalighed; fom kunne anvendes i det daglige Liv til vor Tilværelfes hensigtsmæssigere Nydelse og Brug"; men fely de fpekulative eller theoretiffe Sandheder ønskede han gjerne at giøre til Gienftande for denne Sandhedsfølelse. "Skulde Menneffet, fperger han S. 89, ikke ligefaa vel have en naturlig Sands for det Sande, fom han har den for det Skienne? — Fælde han ikke ligelædes, uden at have ftuderet Philofophien, af tvende ham forelagte philofophiffe Sætninger, hvoraf den ene er fornufæmæssig, den anden fornufæfætridig, erklære fig for den første, uagtet han ikke formaæer philofophiff at udvikle det Fornufæmæssige i den Sætning han bifalder, og det Fornufæfætridige i den han forkæfter? Behøves der vel, til faaledes at fielne mellem Sandhed og Wildfarelse, mere end hvad vi kalde almindelig, fund, ufordervet Menneffeforftand"? Forfatteren føler let, hvor forlegen han vilde blive, dersom man vilde indlade fig med ham i disse Spørgsmaales Befvarelse, og leder derfor klogeligen Talen til følgende Betragtning, fom jeg holder for en af de rigtigfte i den hele Afhandling, der forresten røber en øvet Skribent og en dyrket Forftand. Det er denne S. 93. "Lad end det mæfte, af hvad vi kalde fpekulativ Sandhed, være conventionelt; lad end i Ting hvor ingen Vifhed er at naae, den følgende Tidsalders Grandfæere erklære for Wildfarelse hvad i den foregaaende galt for Sandhed; derved taber Menneffeheden intet. Det er meget mere Binding for den, for faavidt Fænsfomheden der-

ved øved og stærkes, Elevevnerne holdes i en fortsat velgiørende Virksomhed, Undersøgelser anstilles, der, om ikke strax, dog i sin Tid kunne lede til rigtige Resultater": en Betragtning som i mine Tanker indeholder Sandhed om flere end de spekulative Sandheder.

Afhandlingen er overskrevet med et Motto af Cicero, som, isald jeg forstaaer Cicero ret, indeholder det Modsatte af hvad Afhandlingen vil bevise, nemlig at der ingen absolut Sandhed gives. Cicero's Ord ere disse: id enim quæro, quod ita mihi videatur verum, ut non possit idem falsum videri. Dette oversætter jeg saaledes: "Jeg leder efter det, som jeg kan ansee for Sandt, saaledes at det aldrig kan blive usandt", d. e. med andre Ord og i Afhandlingens Ord: "absolut Sandhed, ene ved sig selv bestaaende, til alle Tider giældende, af herskende Meninger uafhængig Sandhed gives der ikke".

Skialdekunstens almene Love (efter 1ste Sang af Gyllenborgs Forsøg om Skialdekunsten). Jeg kiender ikke den svenske Original, hvoraf dette er en Efterligning, kan altsaa ikke bedømme, hvorvidt det er Oversættelse, hvorvidt Efterligning. Alle vegne har Fors., som ikke kan miskiendes at være Hr. Professor Rahbek, anført danske Digteres Navne, hvor formodentlig svenske have havt Sted i Originalen, og har derved faaet Leilighed at giøre vore fæste Digtere, saavel ældre som nyere, sin Compliment, undertiden ogsaa at karakterisere dem. — Gyllenborg forsvaer Rimet, hans Oversætter med: dette Sted maae staae her til Prøve:

"At i modsatte Vers til Toner Toner svare,
Er Sanggubindens Leg, der elsker at bevare

Den hulde Glenklang hun har af Musiken lært,
Da hendes spæde Røst i dennes Favn blev nært.
Forgieves prøved' man os Rimet at betage,
Der, passed' til vor Sang, har Det os at behage;
Det laaner vore Vers et mere livligt Epil:
Efter Tanken Vold, da maae det regnes Skialden til".

— — — — —
"Den Brug, som troelig os har tient,
bevare vi!

En ny sig Øret ei saa villigt stikker i.
Hvo veed, hvad Døne kan med lige Held betrædes,
Om i en ukendt Form ei Tanken tør forklædes?
Homeri Skialdeslag kan skildre uden Tvang
Snart Hestens snare Lob, snart Hestens stolte
Gang;
Hans Sprog, lig myge Guld, let lyder hans
Lamene,

Det til Beundring os, ei Efterligning tiene!
Vort Sprog, haardsmeltet Jern, sin egen Vild
begier

At luttres af vor Haand, og sonne vort Besvar.
Ja Danas Heltesprog kan samme Evner vise,
Kan under Frimans Haand Landevneters Glæder
prise,

Hvor Dagens Timer flye i skyldfrit Tidsfordriv;
I Heibergs skildrer det os Dyens Varneliv,
I Storms snart Andens Flugt, som ingen
Hindring lider,

Snart roelige Fornuft, som med en Fordom strider.
Saa var de Gamles Kunst; skient vi tilbage staae,
Vi stræbe i vor Sang at nogen Lindring naae.
Med denne Skialdekunst for et opmærksomt Øre
Udmærker Lyren sig, saasnart den Skialde røre".

Xenofons sokratiske Forsvar.

(Oversat efter den græske Original).

Sokratiske Forsvar kunde hede: et Forsvar i Socrates' Maneer; jeg havde derfor heller sagt: Et Forsvar for Socrates af Xenofon. Oversættelsen fortjener at sættes ved Siden af de andre Xenofons Skrifter som vi have i Modersmaalet. Den er forsynet med lærde Anmærkninger, ogsaa kritiske, som forraade en Mand af klassisk Litteratur *). I en kort Fortale undskylder Overs., at han ikke, førend hans Arbejde var færdigt, blev underrettet om, at vi allerede havde en dansk Oversættelse af dette Stykke af Rektor Gotkalk i Aalborg; men da denne skal være udkommen som et Skoleprogram, troede han ikke at den kunde være saa bekendt, at han derfor behøvede at holde sin tilbage. Mig er denne Gotkalkske Oversættelse slet ikke bekendt.

Nogle lollandske Provincialord og Talemaader. — Anledningen til denne Samling, og dens Værd for Sproget vil jeg lade Forfatteren, Hr. Bogtrykker Seidelin, selv forklare. "Anledningen, siger han, til denne Samling var det Ønske som adskillige Gange har været offentlig ytret, at vi endelig maatte faae fra alle de danske Provindser fuldstændige og rigtige Dialectvocabularyer. Mange Ord bruges af Bonden i enkelte Provindser, ja endog i enkelte Herreder, hvis

Savn Skribenten ved vidtløftige og ubehagelige Omfrevninger maae søge at bøde paa. Og hvor udtrykfuldt slige Ord kunne anvendes i den komiske fortællende Digtekunst, have flere end een af vore Digttere viist. Selv den forskellige Udvalgte et Ord kan have i Provindserne, kan lede til nyttige Betragtninger over Sprogenes og Nationernes Herkomst".

Han erindrer tillige, for at man ikke skal troe at hans Samling er fuldstændig og afkræftes fra Efterhøst, at den fornemmelig er giort i Kiøbstaden **) Maribo og Lollands syndre Herred, de eeneste Stæder i Lolland hvor han har opholdt sig. Ved denne Leilighed maa jeg høre den Debeldelse, at jeg tilligemed flere har ladet mig gribe i den Feil, "saa gjerne at ville udlede en tydsk Etymologie for de Ord hvis Oprindelse ikke ligger lige for Næsen", som Forf. ikke meget hovist udtrykker sig. Dette, tænker jeg dog, beroer paa en Misforstaaelse. Ingen kan mere og oftere end jeg have brevet paa, at det danske Sprog ingenlunde bør ansees som en Datter af det tydske, men at de begge ere Døttre af et gammelt Modersprog som for længe siden er uddøet, og at vi derfor, naar vi laane af det tydske, laane af vort Eget og ikke hos Fremmede, og at de Tydske ligeledes laane af deres Eget, naar de giøre os samme Skjal, og gienkalde danske

*) Af Prospectus i den 2den Deel seer jeg, at Oversætterten er Hr. Mag. Nissen, Overlærer ved Frue latiniske Skole.

**) Hr. S. skriver stedse Kiøbstaden; Brugten og Udtalen er dog for Kiøbsteden, hvilken jeg og holder for rettere. Thi ventelig er Ordet kommet af en Sted — saaledes sagde og siger Almuen endnu paa mange Stæder, ikke et Sted — hvor der kjøbes og sælges, eller hvor aarlig Marked holdes, hvilke Stæder ere siden ophøiede til Stæder, d. e. have faaet Stædernes Privilegier; men de vare Kiøbstæder, førend de fik Stæders Rettigheder, og derfor er nok Kiøbsted det ældste og retteste.

Ord, som i deres Dialekt ere gaaen af Brug, men brugtes endnu i vores, som Tilfældet har været med de danske Ord behagen, farewohl og fl., som de bedste nyere tydske Stribenter have ført i fuld Brug hos dem. Dersom dette forholdet sig saaledes, saa kan jeg ikke siges at have villet udlede tydske Etymologier for danske Ord, fordi jeg kan have sagt at det eller det danske Ords Stammeord fandtes i det tydske Sprog, hvor det maaske kan være blevet tilbage fra den gamle danske Tunge, eller fra det Angelsaxiske, efterat det i den danske Dialekt var tabt. Det Angelsaxiske er jo dog ikkun en Mundart af den gamle danske Tunge, hvoraf saavel det nu levende tydske som danske Sprog ere Døttre.

Forresten holder jeg saadanne Samlinger som denne, forsattede af saa kyndige Folk, for overmaade nyttige til Sprogets Berigelse, og for de eneste Hjelpemidler til engang at skaffe os en fuldstandig dansk Ordbog, der allene ved saadanne Bidrage af Mange kan blive fuldkommen.

Andet Binds 2det Hæfte. Først et lidet Digt kaldet min Lykkelighed, en Efterligning af Leonard's le bonheur. Stykket har smukke enkelte Steder, men det Hele fattes Plan, og Tankerne Sammenhæng og Forbindelse. — Hvo er Danmarks Spectator S. 181 med hvem i Haand Digteren under levrig Duf i Lunden hvilete? Vi havde et periodiskt Skrift under dette Navn for mange Aar siden, dette kan vist ikke være meent; hvorfor da ikke navne Varnet med sit rette Navn? — "See Lammet glad til Krybben tye", er ikke correct sagt: Lammet har ingen Krybbe.

Sproggrandstning. Dette Stykke behøver ikke at bekiendtgjøres, da det er det som for-

nemmelig synes at have givet Anledning til den imod Forfatteren anlagte og endnu i Gang værende Aktion. Jeg har allene med det, som et literariskt Produkt at gjøre. — Opfindelsen er ikke nye, men allerede bekiendt fra den patriotiske Tilskuer. — At Stykket er suldt af vittige Carcasmer, er usægteligt; men at det ogsaa indeholder mange flaae Indsald, kan ligesaalidet nægtes; jeg vil ikkun navne disse Artikler Karakter, Fiskal, Højestere, Opera, Professor, hvoraf nogle ere blotte Ordspil.

De fremfarne Dage. — En Elegie; i det mindste kalder Forfatteren den selv saaledes. De to første Stropher maae staae her til Prøve:

"Der var en Tid, da søde Drømme
Ledsaged' mine Ungdoms Fied:
Min lette Vaad saa sagte gleed
Paa Phantasiens rene Strømme:
min Banes Horizont saa klar
som Østens Morgenhimmel tindred';
ej mindste Uroe mig erindred',
at kun en salig Drøm det var".

"Et Paradiis af Idealer
en spændt Indbildning formed' mig;
det uersarne Hierte sig
saa gierne flige Scener maler;
Min Ungdoms sulde Knop jeg saae,
og tænkte: naar engang den bryder,
den Mill'oner Roser skyder.
Dens Torne ei jeg tænkte paa".

Junker Schwerenoth Gotsblig Vividus von Vandela, eller den anholtske Don Quixot. En Ridderhistorie. — Saa have

vi da her en profaisk Peder Paars; thi med dette komiske Heltedigt vilde jeg heller ligne denne Fortælling, end med Don Quixots Historie. Den vidner om en lykkelig Phantastie og riig Opfindelseskraft som alle Raabekke Compositioner; og lader sig got læse indtil de sidste Kapitler, hvor Fortællingen forekommer mig søgt og bebyrdet, og Tonen ikke vedligeholdt som fra den komiske gaaer over til den lærende og moralske; hvilket efter min Følelse ikke giver nogen god Virkning. Jeg har kaldet Stykket en profaisk Peder Paars; men det fattes dette komiske Digts Popularitet, og kan ikke gjøre sig Regning paa at blive Almuelæsning som dette, eller dog i det mindste ikke længer, end vore Aviser give Gienlyd af Jacobiner og Guillotiner og Septembriserer og deslige. Men naar Navne som Robespierre, Marat, Hertugen af Orleans og deslige ingen Interesse mere have for Almuen — og den Tid vil komme — saa har Vivikus von Wandela ogsaa tabt sin Interesse, efterdi den blot grunder sig paa en vis og kort Tids Personer og Tildragelser, da derimod Personer og Karakterer i Peder Paars ere ligesaa evige og uforanderlige som Mennesket. — Den Feil har ogsaa Vivikus von Wandela, at den foredrager vor Tids politiske Tildragelser blot fra den Synspunkt, hvorfra Jorf. for sin Person anseer dem, og kunde derfor synes, snarere at have havt til Hensigt at hverve eller vedligeholde Tilhængere for et vist Partie, end ved en upartisk Forestilling af Tildragelserne at lade enhver beholde sin Frihed at bedømme dem som han selv lystede. Denne Personlighed (om jeg saa tør kalde den) er en sædvanlig Egenkab ved de Raabekke Compositioner, som jeg ikke kan rose.

Tyge Kothes adspredte Skrifter, samlede af Andreas Bjørn Kothe. Første og andet Bind. Kbh. 1799.

Det kan ikke andet end være den flønsomme Deel af Publikum, saavel det nuværende som tilkommende, fiært, at faae en Samling af denne flittige Skribents Smaaerkrifter, hvilke Dagens Leiligheder frembragte, efterdi saadanne Skrifter hos Tidsaldrende selv gaae i Forglemmelse, naar Leiligheden er forbi, men ere for Esterflegets Historikere og Philosopher et vigtigt Bidrag til at kiende og bedømme de fremfarne Tiders Aand, og de i Tænkemaade og Sæder foregangne Revolutioners Aarsager og Følger.

Men førend Hr. Assessoren tager fat paa sin sal. Faders Skrifter, giver han et kort Skilderie over hans Karakter. Dette er vist nok et delikat Foretagende af en Søn i Henseende til en Fader, som har spillet vel en kort, men tillige saa betydelig en Rolle i en af det nyere Danemarks vigtigste Perioder, hvor der egentlig var Leilighed at lægge sin Karakter for Dagen: en Rolle, som Faa af de nu Levende skulde kunne enten verificere eller modsigge, da de fleste der have havt Deel deri tilligemed ham, ere enten døde, eller expatrierede, eller hensatte i Nolighed; endelig en Rolle, som Sønnen selv ikkun kiender af Høresigende, da den falder ind i hans Barneaar. Af det lidet, jeg kiendte til Manden i hans Ungdomskaar ved et halv Aars eller tre Fierdingaars Omgang i Göttingen, kan jeg bestyrke hvad Sønnen skriver om hans Virksomhed og Følelse for det Ædle og Gode, hvortil jeg lægger en indtil Entusiasmus gaaende Kierlighed for sit Fødeland; og den Alvorlighed, som han siger, havde i hans ældre Dage udbredt sig over

hans hele Væsen, var allerede et Karaktertræk i hans Ungdoms-aar.

Hvad Hr. Assessoren videre anfører om de Grundsætninger, hans Fader har fulgt, og det Sindelag han har yttret, især i sin Embedsførelse, forbigaar jeg af ovenansførte Aarsager.

Vigtigere for Publikum er den derpaa følgende Underretning om hans litterariske Aandsprodukter, og den saa at sige genealogiske Følge han giver af hans større Verker, lige fra Kristendommens Virkning paa Folkenes Tilstand i Europa, hvis første Deel udkom i Aaret 1774, indtil Bogen om vor Landvæsenssystem, hvis sidste Deel udkom 1786, og hvilke alle henge sammen som i een Kæde, og udgiøre et stort Heelt. Denne Underretning vil vist være mange Læsere velkommen, som ikke have kiendt Forfatterens dybt udtænkte og vidt gaaende Planer.

Fremmed var det for mig, hvad Udgiveren beretter om Skrifter: Tanker om Kierlighed til Fædrelandet, at Planen til denne Bog var lagt under Forfatterens Ophold i Schweiz og Frankrig. I det mindste gif Nyttet i hans Ungdom, at Fragmenter af denne Bog, forelagte for daværende Statsminister Baron Bernstorff, og, som man lagde til, oversatte i Frank, havde været første Anledning til denne Ministers Gunst for ham, der skaffede ham kongelig Understøttelse til hans Reise. Men Sønnen maae vel vide dette bedre.

Hvad Udgiveren siger om sin Faders Stil og Foredrag, deri er jeg ikke ganske eenig med ham. "Han bragdes ikke, siger han, fra sit Forsæt, at indtrænge de flest muelige Tanker i det korteste og bestemteste Fordrag (Foredrag)". Rothes Foredrag er ikke kort; det lader ikkun saa for dem,

som bedømme et Foredrags Korthed eller Vidtløftighed efter Periodebygningen, og ikke efter Tankerne. Det er snarere vidtløftigt, naar man seer paa de mange Maader, han vender en og samme Tanke paa, uden at Tanken altid derved vinder i indvortes Gehalt. Dersom ogsaa Rothe skal have brugt den Maade at arbejde paa, som En af hans Fortrolige har villet forsikke mig, og som de Franke kalde: travailler à baton rompu; saa ere disse Repetitioner ikke vanskelige at forklare af den Maade at arbejde paa, da man gaaer til og fra sit Arbeide, hvorved man har Noie for at optage den forladte Traad paa ny, og at forbinde Tankerne uden at igientage sig. Denne Arbeidsmaade synes tydelig at robe sig i de vidtløftigere Rothiske Værker, og er ikke den korte Stil gunstig.

Forresten rober denne Fortale ikke allene en oplyst og tænkende Mand, men ogsaa et dannet Scribenttalent; og gier saameget mere Sensation, som det er det første litterariske Produkt, saavidt jeg veed, hvorved Hr. Assessor Rothe ofsentlig har vilst sig. Med desto større Forventning holder Publikum sig til det Løfte han yttret i Fortalen S. xxiv "at da han efter sin Faders Død iblandt hans Papirer har fundet adskillige Udkast, som høre til det andet Stykke af Lehnsvæsenet, det ifølge den lagte Plan skulde afhandle Middelaalderens Municipalvæsen, men disse ikke udgiøre noget saadant Heelt, at de i den Form de have, kunne forelægges det Offentlige; saa er det hans Forsæt, at samle de begyndte Stykker af dette Værk, og ved Hielp af Mandens efterladte Erværet, at danne det efter sin bedste Evne til et sammenhængende Heelt, for at overleveres det Offentlige". Dog bestemmer han ikke Tiden, naar dette

Forsat kan bringes til Virkelighed; men Publikum ønsker dog nok, at det ikke maae udsættes for længe, da han er den eneste som kan iværksætte det.

Nogle have lagt Mærke til, at Hr. Assessoren har søgt at danne sin Stil efter sin sal. Faders. Det kan man nu vel ikke dømme stort om af saaliden en Mundfuld, som her fremsættes. Men om det ogsaa var saa, vil ingen undres derover, eller have noget derimod; endskjønt sal. Rothes Stil ikke fikker sig til ethvert Foredrag, eller vil nogensinde gribe vidt om sig. Men det kunde man ønsket for dette *servum pecus imitatorum* Skuld, som ansee sig for skionne Ciceronianer, naar de brav flittig kunne slutte deres Perioder med esse videatur, at han ikke havde sat denne Efterligning i disse Særheder som den Rothiske Stil ikke er fri for, og endnu mindre i grammatikalke Feil. Jeg vil anføre nogle Exempler paa begge Deele. Jeg har tilforn bemærket, at Rothe sjelden bruger Pronomen som, men næsten stedse hvilken, hvilket, som dog er mere fremmet for danske Øren end som, og hvis Forskiel vore Grammatikere desuden have viist. F. Ex. "enhver Evang, hvilken ikke Dyd og Borgerpligt paalagde", men endnu sætere: "Samling af de hans Værker, hvilke hidtil ere adspredte". Men ikke baade kortere og fyndigere: Samling af hans hidtil adspredte Værker? Til disse Særheder regner jeg ogsaa Brugen af visse Ord, som blot synes at være valgte fordi de ere usædvanlige, og som kan udfyldes hos Tyge Rothe, fordi de ved den hyppige Brug vare blevne ham til Bane, men ikke hos en ung Skribent, saasom: Vidskab for enten Videnskab eller Kundskab, fædrelandsk Mand, for Fædrelandets Mand, hvil-

ken Feil er saameget større, som Nogle have optaget Ordet fædrelandsk for patriotisk. Af grammatikalke Feil vil jeg ikkun anføre denne, som hyppig forekommer, at Pronomen de bruges for dem, da det dog aldrig efter Sprogets Medfør er uden Nominativ eller Subjectscasus, som: "hvorfors han ofte miskjendtes af de, der ei nok som forstode ham".

Jeg har 2 Bind for mig af disse saakaldte adspredte Skrifter. Det første indeholder blot Tankerne om Kierlighed til Fædrelandet. Hvorledes dette Skrift har kundet faae Sted iblandt Rothes adspredte Skrifter, forstaaer jeg ikke. Det er ei allene et justum opus, ikke langt fra et Alphabet stort, men ogsaa oplagt nogle Gange, sidste Gang, om jeg mindes ret, da Skoleforordningen af 1775 udkom, da det var bestemt til at uddeles til Disciplerne i de offentlige Skoler som en Premiebog, ogsaa i adskillige Skoler dertil er blevet brugt.

Det andet Bind svarer til sin Tittel, og indeholder følgende virkelige Strøfskrifter: 1) om Indfødsretten. 2) Hvad Menneffene i een Tid have været, det kunne de atter i en anden Tid blive. 3) Hvad betyder Ordet Publikum? hvilken Værd har Publikums Dom? 4) Til Publikum om Selskabet for Borgerdyd. 5) Tale frem sagt i Selskabet for Borgerdyd. 6) Om Bryder, et Stykke som er indført i det Kiøbenhavniske Videnskabers Selskabs 2det Bind af den ny Samling. De fleste, som man seer, ere Leilighedskrifter, og skjønt disse ikke ere calculerede til at giøre en Skribents Minde udødeligt, da de gemenligen, som jeg nys sagde, glemmes med Leiligheden, saa tiene de dog, ikke allene til at kaste et Lys paa de Tider der have sødt dem, som skal

blive endog sildigere Efterlægter velkomment, men glære ogsaa deres Forfatter Væge som en virksom og patriotisk Mand, der ingen Leilighed lod gaae forbi, hvor han troede at kunne virke til sit Fædrelands Vel ved Opmuntringer og Veiledninger.

Men som jeg skriver dette, gaaer Nygter, at denne Samling skal ophøre med disse to Bind, og at Kammerherre Hennings i sin Genius der Zeit allerede skal have bekendtgjort dette med en fortient Behreidelse over Nationens Lunkenhed imod saa beromt en Skribent, isald Aarsagen til denne Standsning skal være, som han har antaget, Mangel paa Ussatning. Men da dette Nygte vilde fornærme Udgiveren som en formuende Mand, der vist ikke vilde agte et Tab af nogle Hundrede Rigsdaler, for at faae sin afdøde Faders adspredte Skrifter samlede, som ellers let vilde komme i Forglemmelse; saa bør man heller sætte Troe til et andet Nygte, at første Forlagger der skal have en Deel af disse Smaaskrifter uassatte, har gjort Indsigelse imod Fortættelsen. Det maae nu være med disse Nygter og deres Aarsager som det vil, saa bør man dog altid vente at see det i Fortalen anmeldte Skrift om Middelaalderens Municipalskoven bekendtgjort i Trykken, da ingen uden Hr. Assessoren er istand til at gjøre det.

Chrestomathia Ciceroniana. Eller udvalgte Stykker af M. Tullius Cicero's Skrifter med tilføiede danske Anmærkninger ved Mag. Otto Stoud, Rector ved Latin-Skolen i Wordingborg. Kjøbenhavn 1799.

Vi faae her en Skolebog som jeg længe har ønsket, ogsaa selv ofte tænkt paa at levere, men er

bleven afholdet ved det Vaand som Skoleforordningen af 1775 paalægger saavel Skolelærere, som akademiske Examinatorer i Henseende til de Skolebøger, som denne Forordning befaler at skulle læses i Skolerne, og Ungdommen at prøves i ved den første akademiske Examen. Hr. Mag. Stoud har betient sig af den Frihed som man i nyere Tider har indført i dette Stykke, og som i visse Maader er bleven autoriseret ved den kongelige Skolecommission, der med Tilfidesættelse af ovenmeldte Skoleforordning, som dog ikke, saavidt jeg veed, ved noget Kongebud for nogen Skole er blevet ophævet, har i Frue latinske Skole indført Julius Caesar og Tacitus, og jeg veed ikke rettere end Cicero de oratore med: Skolebøger som dog nok burde have staaet tilbage for en Chrestomathie af Cicero, naar man havde tænkt paa at lade saadan en forfærdige. Cicero er en Autor, som Ungdommen ikke tidlig nok kan faae Smag paa. Jeg erindrer ikke, hvem af de Nyere der har sagt til hans Berømmelse, at hans Stil udmærkede sig derved fremfor andre latinske Klassikere, at den ikke udmærkede sig; at dens Smag var som Vandets, hvis Smag er bedst, naar det ingen har. Alle de andre latinske Klassikere have hver sin særegne Smag, Livius sin, Calustius sin, Julius Caesar, Tacitus, Plinius o. s. v. hver sin.

Men hvad Skrifter af Cicero's skal man give Skoleungdommen i Hænder? det er Vanskeligheden. De ere næsten alle af Indhold for gode for den første Ungdom, og kræve Mand som kende den hele romerske Statsforfatning, og kunne overse de kritiske Tider hvori Cicero levede, og hans hele Situation. En Chrestomathie er altsaa det Ungdommen bør begynde med, og saadanne Chrestomatier have adskillige leveret.

Fr. Stoud har inddeelt sin i tre Parter. Den første kalder han *Sententiæ utiles & varia recte vivendi præcepta*, som er den korteste. Den anden er *Apophthegmata & variationes*. Den tredie og vidtløftigste: *loca varia memorabilia*. Jeg vil korteligen sige mine Tanker om enhver Klasse.

Moraliske Sentenser og Lovregler som ere den første Artikels Indhold, er der Pædagoger som ikke holde for fikkede at bruges ved Ungdommens første Underviisning, fordi de fleste ere abstraherede fra Erfaringer som Børn endnu ikke have haft, og kunne derfor ikke verificeres af dem, men overleveres blot til deres Hukommelse paa andres Forsikring om deres Brugbarhed i Tiden. — At nogle af de ogsaa her under denne Klasse ansatte dicta kan henføres til dette Slags, vil jeg ikke negte, og at Læreren derfor som vil bruge dem, bør anstille et Valg efter Børnenes Alder og Fremgang. Men i Almindelighed holder jeg det for falskt, at man ikke bør indprente Børn i Hukommelsen, uden det de strax kunne overbevise sig om af egen Erfaring. Der kommer en Tid da de faae denne Erfaring, og da kan en kort og syndig Sentens som de have i Beredskab, især af en Digter, giøre en fortreffelig Virkning.

I den anden Klasse som indeholder Apophthegmata og Fortællinger, ansøres de Steder af Cicero hvoraf disse ere tagne, hvilket ikke er skeet ved den første Klasse og heller ikke der behøvedes. Disse ere største Delen af hans philosophiske Skrifter, kun nogle faa af de rhetoriske. — Naar et Barn er velbevandret i hvad som forekommer i disse to Parter, raader Forfatteren at lade dem læse mit *Compendium historiae romanae*, i det mindste indtil Cicero's *vita inclusivæ*, førend de tage fat

paa den større tredie Part. — Da jeg her nævner mit *Compendium hist. Rom.*, kan jeg ikke andet end beklage at Hr. Agent Gylbendal som første Forlægger har gjort andet Oplag af dette *Compendium* uden at spørge mig til Raads, da jeg ellers skulde have raadet ham at forsyne det med en *Chronologie*, som savnes ved dette *Compendium*.

Den tredie og sidste Afdeeling indeholder, som sagt, større Stykker af de samme K. der som den foregaaende og med Kildernes Anførsel. Mange af disse Stykker findes allerede i Gesners *Chrestomatie*, en Læsebog som i de tydske Skoler ubilligen har maattet vige for nyere Forfatteres *Chrestomatier*. — Jeg vil ansøve nogle faa Rubriker af disse *loca memorabilia*, hvorfra man kan slutte til de øvrige: V *Ciceronis in magistratibus gerendis religio*, af in *Verrem III. 14. VII Crudelitatis summæ Specimen* af samme *Cap. 45. XI Loci ingenium incolarum afficere ingenia* af *De lege agraria contra Rullum II Cap. 35. XIV Socratica philosophandi ratio* af *Quæst. acad. I, 4. XVII Oratio Socratis morituri ad judices* af *Tusc. quæst. I, 41. XVIII Cyri morientis oratio* af *De senect. Cap. 22. XXII Oratio Archytæ Tarentini de voluptate* af samme *Cap. 12. XXVI Deus ex operibus naturæ cognoscendus* af *De natura Deorum II, 37* til 40. *XXIX Quinque sensus* af samme *Cap. 56. XXXI Manuum utilitas* af samme *Cap. 60* og fl.

Chrestomatien selv kan man saaledes i mine Tanker være vel fornøiet med. Det samme kan jeg ikke sige om de danske *Noter*, hverken i Henseende til Indhold eller Form. Hvad den sidste angaaer, da har Udgiveren fastet Anmærkningerne bag ved hver Afdeeling; hvilket jeg for saa

vidt billigere, at de ikke ere satte under Teksten, hvor de ikkun adspredte Discipelen og afdrage ham fra Opmærksomhed paa Lærens Foredrag. Men Forfatterens Methode har ogsaa store Vanskeligheder, og gjør at man enten maae forklare de oftere forekommende Ting flere Gange, eller heuvisse til de Steder hvor de ere forklarede, eller stole paa Discipelens Hukommelse. I mine Tanker er den Lexikographiske Methode som jeg har be-
 tient mig af ved mit Compendium hist. Rom. den bedste Maade at anbringe Noter paa til saadanne Chrestomatier. Der har man Leilighed til at anbringe alt hvad der hører til ethvert forekommende Steds Forklaring; og den hjælper paa Hukommelsen. Jeg skulde derfor ønske, at Hr. S. ved Chrestomatiens hastige Udfærdigelse i vore private Undervisningsinstituter, maatte opmuntres til i en ny Udgave at gjøre denne Forandring.

Ogsaa i Noterne selv ønskede jeg ved denne Leilighed en Forandring. Hele Oversættelser af de forekommende Steder høre ikke i saadanne Anmærkninger. De maae overlades til Ungdommens Lærere, og disse allene bringes paa Spørg af den rette Oversættelse ved rigtige og præcise Ordfor-
 klaringer. Saadanne Oversættelser for Er. som disse "præstringit oculos mentis, binder for Sielens Pine: forblinder Forstanden" — "tempori cedere at stikke sig i Tiden, lempe sig efter Om-
 stændighederne" — "suum quisque noscat ingenium, enhver kiende (undersøge, efterforske) sin egen Natur: enhver prøve sig selv" — "stare apartet in eo mau bør blive fast ved" og flere, behøves ikke, naar man har forklaret hvad præstringere, cedere, ingenium, stare er; og en urigtig Oversættelse som denne: "a recta comiciencia transversum ungvem non oportet discedere",

"ikke gaae en Fingersbrede, ikke det ringeste fra en god Samvittighed" i Stedet for: "fra det man veed med sig selv at være ret", var bleven forebygget, naar man i dets Sted havde under Ordet conscientia givet et bestemt Begreb om dette Ord efter Latinernes Brug. — Adskillige Ord ere forbigangne, som vel behøvede en Forklaring, og som vel ogsaa, naar Noterne havde været anbragte i Form af en Ordbog, havde faaet den, men som efter den valgte Methode vilde bleven for vidtløstlig.

V.

Tillæg til den Beretning, som i Universitetsjournalen for 1797 3die Hæfte II. af de Hübnerske Papirer er meddelt angaaende de til Universitetet i Aaret 1770 skienkede 1000 Rdlr. vestindisk Courant af Bysogdens Tieneste paa St. Crux i Vestindien.

Da jeg meddelte denne Beretning, sluttede jeg den med disse Ord: "da H. H. D. Universitetets Patron nylig har bragt denne Sag i Bevægelse, og begieret Consistoriets Oplysning derom, saa er det ikke at tvivle paa, at dersom endnu noget skulde være at vente for Universitetet af disse vestindiske Penge (hvorom jeg efter den ovenfor førte Correspondents — imellem Hübner og Bedkommende — tvivler), det jo nu vil blive bragt i Rigtighed". Eftersom denne Sags ny Bevægelse har havt et fordeelagtigere Udsald for Universitetet, end i den Gang lovede mig, saa er jeg for-

visset om, det vil være Publikum kiert at erfare dens videre Felger.

Efterat Universitetets daværende Rector Professor A. Kall var indkommen til det danske Cancellie med fristlig Begiering om Oplysning angaaende de Kiøbenhavns Universitet tillagte Penge af Byfoged- og Bytjenerne i Christianstads paa St. Cruz, tilmeldte Cancelliet Consistorium under 28 Mai d. A., at der i Afgift af disse Embeders Indkomster fra 1ste Juli 1769 til Karetts Udgang 1796 vare indkomne og Tid efter anden til Cancelliet betalte 16319 Rd. 5 Mk. 12ß hvoraf iglen var udbetalt til Naturalkammeret, til Universitetets Professor og andre Udgifter efter Qvitteringer . . . 2479 Rd. 4 Mk. 8ß

blevet saa i Behold 13840 Rd. 1 Mk. 4ß hvilken Sum var indstaaende i Cancelliets Kasse.

Tillige fremsendte Cancelliet efter Forlangende en Gienpart af den fra det Vestindisk. Guineiske Rente- og Generaltoldkammer under 13de April s. A., tilstillede Berægning over hvad der for Universitet af disse 2de Tjenester var indkommet, hvilket med ovenanserte var overensstemmende.

Derefter tilfrev det kongl. danske Cancellie Universitetet under 2den Juli s. A., at Cancelliets Kasserer var tillagt Ordre at udbetale ovenmeldte 13840 Rd. 1 Mk. 4ß, imod Vedkommendes Qvittering, hvorpaa Quasturens Fuldmægtig fik Fuldmagt at imodtage Pengene og nedsatte dem i Banquen, indtil Vedkommende lade afhente, hvad enhver tilkommer efter Reskriptet af 15de

Juni 1770, hvilket i Universitetsjournalen paa ovenmeldte Sted er blevet indført.

VI.

Tillæg til Beretningen om det Siurense Legat i Universitetsjournalens 2det Hefte d. A. S. 80.

Jeg berettede paa ovenmeldte Sted, at det medicinske Fakultet, som det der tilligemed Dekanus i det philosophiske Fakultet, har Ret til at udnævne den, som skal nyde det Siurense Reisetipendium, havde givet sit Minde til, at en Philologix Studiosus skulde efter Fundatsens Medførdenne Gang vælges til at oppebære dette Reisetipendium; og lovede at bekiendtgjøre hvem Valget i sin Tid maatte falde paa. — Dette Valg er nu faldet paa Hr. Mag. Engelstoft, som for nærværende Tid opholder sig og studerer i Paris.

VII.

Extract af 2de reisende Landsmænds Breve fra Paris, begge af 29de Juli.

Professorene Wahl og Fabricius ere nylig ankomne til Paris. De ere her, som overalt, erkiendte for meget store Mand hver i sit Sag, og modtages af de franske Lærde med stor Opmærksomhed. — De nylige Storme jeg har været Vidne til, ere alle gaaet temmelig rolig af, og, hvad ellers er usædvanligt, uden mindste Blodsudgydelse. Jeg lover mig i Fremtiden det samme, da

Jakobinerne, i hvis Klub findes en Deel varme Hoveder, intet Skridt kan giøre uden Regieringens skarpeste Opmærksomhed, og Skrivefriheden som hersker nu in facta, skönt ikke de jure, viser sin velgiørende Indsydelse i at giøre deres Hensigter og hele Fremgangsmaade til Gienstand for Publikums Omtale.

J Bourdeaux ere vore rejsende Landsmand, De Herrer Mag. Engelstoft, J. W. Hornemann og N. Hoffmann Bang optagne til corresponderende Medlemmer i Societé des sciences, belles lettres & ars.

VIII.

Hvorledes man skal prøve et Barns Nemme og Begreb, af Quintilians Anvisning til Betsalenhed I. 4. *)

Naar en erfaren Lærer faaer et Barn i Undervisning, bør han strax lære nøie at kiende dets Nemme og Natur. Det fornemste Tegn paa Nemme hos Børn, er Sukommelse. Den har to Egenheder: let at fatte og troligen at beholde. Derpaa følger Esterlignelse; thi ogsaa den rober en lærvillig Natur, dog saaledes, at han nøie ud-

trykker hvad han lærer *), ikke just en Stilling, en Gang, og hvad som kan udmærkes til det værre. Den vil ikke give mig Haab om et godt Gemt, som med denne Lyst til at efterligne søger at opvække Latter. Thi for alting bør hint i Sandhed vittige Varn ogsaa være fromt: ellers holder jeg det ikke for værre at være selv end ond. Men from er meget forskjellig fra dorst og uirksom. Min Dreng vil ikke vanskelig fatte, hvad der læres; noget vil han ogsaa spørge om; dog vil han heller følge, end løbe foran. Hint — at jeg saa skal tale — utidige Slags Nætter kommer næsten aldyg til at fatte Frugt. Det er dem som giøre Smaating med Lethed; og da de ere dristige, vise de strax hvad de formaae. Men de formaae ikkun det som ligger i Nærheden. Ordene flyde for dem, disse fremføre de med usorørdet Klarsyn, uden at lade sig forstikke ved Undseelse. De udrette ikke meget, men hastigen. Der er ingen sand Kraft i hvad de sige; det støtter sig ikke paa dybt nedfankede Rødder; ligesom Sæden, der er spredt i Jordens Overflade, skyder hastigere, og Græsset, der alt for tidlig sætter Ar, gulnes for Høsten med golde Bopper. Dette behager i Betragtning af Nærene; derefter staaer Fremgangen stille, Deundringen tager af.

Naar Læreren har lagt Mærke til dette, skal han dernæst overveje, paa hvad Maade Lærlingen skal behandles. Nogle ere sunkne, naar man ikke driver paa dem, andre lade haant om at besales, somme holdes til Pligt ved Frygt, andre svækkes derved. Nogle bringer anholdende Flid til Fuldkommenhed, hos andre udretter en over-

*) Vore Pædagoger ville med Forundring i dette herlige Stykke finde pædagogiske Bemærkninger og Advarslar, som de have giort vore Tidens forfinede Opdragelse Complimenter for, men her see at have været bekiendte for 1700 Aar siden. Overf.

*) Saa som Striftrækkene, naar ham noget skrives, eller Stemmens Bøininger, naar han noget forelæses o. a. m.

Kommende Lust *) mere. Mig skaffe man en Dreng, som Noes opflammer, som Ere fornøjer, som græder naar han overvindes. Han skal fødes ved Erenid, han skal føle Trett-sættelsers Nag, ham skal Hæder gjøre fry, hos ham er jeg aldrig bange for Dovenkab.

Dog maae de Alle have nogen Hvile: ikke allene fordi der er ingen Ting som kan udholde uafslædig Arbeide, da endog livløse Ting, for at kunne beholde deres Kraft, ligesom affpændes ved Hvile efter Brug; men ogsaa fordi Lust til at lære betoer paa Villien, som ikke kan tvinges. Derfor bringe de, som med fornyede og friske Kræfter gaae til Arbeide, baade mere Styrke med sig til at lære, og fyrigere Mod, som stelden finder Sted ved Tvang. Spøg hos Børn støder mig ikke; ogsaa den er Tegn til Beveghed, og jeg kan ikke haabe, at hlin Alvorlige og altid Nedslagne vil være opvakt til Studeringer, naar han er slap og saa for denne i disse Aar mest naturlige Lust.

Dog maa man holde Maade i Spøg og Berøvetagelser, at de ikke, enten naar de negtes, skal gjøre Studeringer forhadte, eller naar de ere for mange, skal gjøre Lediggang til Bane. Der ere ogsaa nogle, til at klærpe Næmmerne ikke unyttige Lege, naar de søge at overgaae hinanden i allehaande fremsatte smaa Spørgsmaale. Karaktererne opdage sig ogsaa lettere under Spøg. Kun holde man ingen Alder saa svag, at den ikke snart kan lære, hvad der er ret og vrangt; og just da bør den mest dannes, naar den ikke forsaar sig paa at stramte, og lettest giver efter for Formaninger. Men hvad der er hardet til det Bran-

ge, bryder man lettere, end retter. Eblig maa derfor et Børn advares, ikke at attraae noget med Begierlighed, ikke at robe et ondt Hierte, ikke at lade sig regiere af Passioner; og Virgils Ord maa steds have i Erindring: saa vigtigt er det at vænnes i de spæde Aar *).

For alting vil jeg ikke, at Lærlinger skal straffes med Hug, endskjønt det baade er vedtaget, og Crysippus ikke misbilliger det. Thi først er det frygt og slavisk, og kan i det mindste, efter Alles Tilstaaelse, ikke undskyldes uden med Alderem. Dernæst om nogen har saa uædelt et Sind, at han ikke rettes ved Breidelser, vil han ogsaa, ligesom de værste Trælle, hardes ved Hug. Endeligen vil denne Røvselse end ikke behøves, naar den som skal see til med Lærlingernes Slid, er selv flittig tilstade. Men nu troer man, at bede paa Pædagogernes Forsømmelse derved, at man ikke holder Børnene til at gjøre hvad de bør, men straffer dem, naar de ikke have gjort det. Endeligen, naar du har brugt Hug til Røllingen, hvad vil du gjøre ved Karlen, som hverken kan holdes i denne Frygt, og som har vigtigere Ting at lære? Læg til, at under denne Hudstrygen handles, af Smerte eller Frygt, mange Ting, som man ikke med Anstændighed kan tale om, og som Børnene siden vil undsee sig ved. Denne Blussel knækker og nedslaaer Gemyttet, og gjør at man flyr Lyset selv og klædes derved. Naar man nu desuden har ladet det mangle paa Slid i at vælge sædelige Hovmestere og Lærere, saa giber jeg ikke talt om, til hvad Uterligheder disse Stærksmennesker misbruge denne Ret til at prygle **), hvad

*) I Orig. impetus; det rette Ord var *Zustud*, naar dette Ord var mere giængse.

*) Adeo in teneris consuescere multum est. *Virg.*
) Man kunde kalde den R* Retten.

Leilighed denne de Staklers Frygt giver ogsaa undertiden Andre. Jeg vil ikke opholde mig ved dette Stykke; her er alt for meget at tænke ved. Det er altsaa nok at have sagt dette: imod den svage og Fornærmelse udsatte Alder, bør der aldrig være Nogen alt for meget tilladt *).

IX.

Alumni paa de tre akademiske Collegier
efter deres Indtrædelses Datum.

Jeg gav for fem Aar siden en Fortegnelse paa de Candidater, som havde Plads paa noget af de tre akademiske Collegier, og lovede at fornye disse Fortegnelser efterhaanden som de gamle Alumner gik af og nye i deres Sted bleve valgte, efterdi jeg forstyrede mig om, at saadanne Fortegnelser maatte være de Studerende, som kunde giøre sig Haab

om Plads paa noget af disse Collegier, fik komme.

Da nu et heelt Qvinquennium og derover er forløbet efter disse første Listers Meddelelse, har jeg deels anmodet De Herrer Collegiernes Ephorere at meddele mig Lister paa de nuværende Alumner efter deres Indtrædelses Datum, deels selv giennemgaaet Acta Consistorii for at oplede disse Data; hvilke jeg her meddeler efter Collegiernes Velbe.

a.

Alumner paa Walchendorffs Collegium
i Maj 1799.

1. Severin Willumsen, Inspector, indkommen i Juli 1794.	
2. Claus Unger Lund	} i October 1794.
3. Thomas Christian Withusen	
4. Martin Westerbeoe	} i Septbr. 1796
5. Johannes Binding	

*) Man seer let, hvad det er for en Last Qvintilian taler saa forsigtig om, og endskjønt vi efter vore Sæder og i vort koldere Klima, ikke let have at frygte for denne Yderlighed; saa kan jeg dog ikke undlade at anføre en anden og endnu værre Misbrug af denne R**** Ret, hvorpaa et Exempel er mig fra min Ungdom bekendt. En affat Præst, ikke ung mere, fandt sin Underholdning i Nærheden af Kiøbenhavn af at holde Skole for Børn af begge Kien, og havde brevet denne Næring i adskillige Aar med god Reputation, da det opdagedes af nogle af Børnenes Forældre, at han skammelig misbrugte sin R**** Ret til at forføre deres Pigebørn og berøve dem deres Ukyldighed i en meget spæd Alder, og intet uden disse Forældres Uedelmodighed og Agt for en kærtlig Sæns Forbønner, gjorde, at denne skændige Sag blev neddyffet. Af denne Søn, som var min Ungdoms Ven og studerede med mig ved Academiet, har jeg denne Anecdote, som ikke syntes mig upassende her at anføre, da den nu ikke kan komme nogen til Fornærmelse, efter som denne Mand tilligemed hans Børn for længe siden er død, men kunde maaske give Leilighed til at tænke Qvintilians Vink nærmere efter.

Overs.

6. Truels Lyng Eron
 7. Ewen Brun Juul
 8. Eiler Schavland, i Februar. 1797.
 9. Laurits Hallager, i Novembr. 1797.
 10. Joh. Christopher Hage.
 man Reinhardt
 11. Ole Brasen
 12. Hans Guldberg Sveistrup, i Febr. 1799.
 13. vacat.
 14. . . Warberg
 15. Joh. Wolff
 16. vacat

} i Septbr. 1796.
 } i Maj 1798.

} Landmaaler Assistentere.

Walch. Coll. d. 21 Maj 1799.

Severin Willumsen,
 p. t. Insp. Colleg.

Tillæg. Angaaende Landmaalerassistenterne har Ephorus Hr. Professor Nisbrigh meddeelt mig 2de Kongl. Reskripter, hvilke jeg her lader afstrykke, da de ikke tilforn ved Trykken have været bekendtgjorte.

Frideric. 5tus &c.

Vor synderlige Bevaagenhed tilforn. I Anledning af Vores til Eder under den 26de Jun. sidstafvigte ergangne allernaadigste Rescript, angaaende at de Studentere, som Landmaalerne ved vore danske Hers Opmaalning have med sig, for at forrette de mindre Operationer, skal forundes Beneficia ved Akademiet, deels ved at indtages ubi eet af Collegierne, deels at nyde et Par Koster paa Communitetet, have I udi en til Os d. 17 Sept. sidstleden indgIVEN Memorial allerunderdanigst forespurgt Eder, om disse

2 Personer skulle nyde et Par Koster tilfammen, og altsaa hver ikkun een, eller enhver af dem et Par Koster? Herhos I allerunderdanigst have foreskillet, at Vorhs og Eilersens Collegier ere efter Fundatserne saaledes indfrankede, at der expresse ere nævnedes de Studia, som Studiosi der skulle lægge sig efter, og derhos faktisk, hvor mange af hver Slags der skulle være, ligesom og de mathematiske Pladser i begge Collegiis ere besatte med andre; dernæst som det og kunde hende sig, at een eller anden Student, allene for at faae Sted i et Collegium og tillige Penge paa Klosteret, kunde lade sig udnævne til at gaae Landmaalerne i deres Operationer til Haande, og siden sigge sig reent af dermed igjen, saa have I indskillet, om saadan en Student, saasnart han ikke vil eller kan arbejde ved Landmaaler-væsenet, da ikke fra samme Tid igjen, skal miste hvad Fordele han i denne Henseende ved Universitetet havde erholdt? Endeligen da leges og constitutiones ei tillade Studentere at beholde Klosteret, Regentsen eller andre Collegier længer end 3 til 5 Aar i det hoieste, have I allerunderdanigst udbedet Vores allernaadigste Dispensation, at de Studentere, som gjorde virkelig Tjeneste ved Landmaalingen, maatte, saalange de ved saadan Forretning forblive, og uagtet det varede over 3 a 5 Aar, ligesuldt nyde Klosteret og det Collegium, hvor de ere antagne; thi give Vi Eder herpaa allernaadigst tilkendende: 1) at 2de af de 4re Studentere, som komme til at assistere Landmaalerne ved vore danske Hers Opmaalning, skal

nyde hver 2de Koster paa Communiteter og Plads paa Regentsen, men de øvrige 2de hver ikkun een Kost og Plads paa Walshendorphs Collegio, hvilke ved de allerførste Vacancer skal holdes færdige for disse 4re Landmaaler-Assistentere, hvis Navne fra Os elskelige Bores Tilforordnede ubi Videnskabernes Societet, skal blive Eder tilmeldet, saas snart samme Personer ere udnævnte. 2) Vilde Vi allernaadigst have befalet, at disse 4re Studentere maae ingensunde opholde sig paa noget andet Sted, end ten her i Staden eller paa Landet, end som paa de dem eengang anviste Collegii-Pladser, al den Tid, som de ikke med Landmaaler-Operationer i Marken have at bestille; dog vilde Vi allernaadigst have befriet dem fra de Declamationer og Disputationer som Collegiernes Fundatser forpligter dem til, paa det disse unge Mennesker kunde have nogen Tid tilovers til deres Studeringers Forsættelse. 3) Naar Videnskabernes Societet maatte see sig nødsaget til, at skille sig af med een eller anden af disse 4re Studentere formedelst Forsømmelse eller Udygtighed til Landmaaler-Væsenet, skal det fra demnem blive Eder tilkiendegivet, paa det saadanne Personer kunde blive udelukte fra de akademiske Beneficia, som eengang vare dem forundte ved Antagelse til Landmaaler-Arbeidet. Og 4) vilde Vi og allernaadigst have bevilget, at de forbemeldte 4re Studentere skal beholde Klosteret, samt Plads i det Collegio, hvor de engang ere antagne, saalænge de holde ved at gaae Landmaalerne til Haande, og selv ikke ere befordrede

enten til nogen virkelig Landmaaler-Tjeneste, eller noget andet Embede, hvorfor de nyde kongelig Len, endskjønt det maatte vare over 3 a 5 Aar. Dereser J Eder allerunderdanigst have at rette. Befalendes ic. Christiansborg Slot den 18 Dec. 1761.

Til

Rector, Procancellarius
og Professore ved
Kjøbenhavns Universitet.

Frideric. 5tus &c.

Vor synderlige Bevaagenhed tilforn. Da Os elskelige Bores tilforordnede Videnskabers Societet, Os allerunderdanigst have forestillet, at som Vi allernaadigst have befalet, at de geografiske Kortter skal optages ved trigonometriske Operationer, for at kunne forvise Publicum bestoemeer om Kortternes Accuratessse, finder det til dette Arbeids Fremme høilig fornødent, at antage 2de Studentere, foruden de 4re, som allerede ere antagne, for at gaae de 2de Landmaalere til Haande, saasom det hele Arbeide befrygtelig ellers vilde komme til at standse, i Fald enten een af Landmaalerne eller een af Assistenterne skulde blive syg; saa give Vi Eder hermed tilkiende, at Vi allernaadigst have bevilget, at de til at assistere Landmaalerne endnu antagne 2de Studentere hvis Navne Eder af Videnskabernes Societet skal blive tilkiendegivne, skal nyde, den eene 2 Koster paa Communitetet og Plads paa Regentsen, og den anden een Kost og Walshendorphs Collegium, eller og 2de Ko-

ster ligesom den første; og skal i øvrigt i Henseende til disse 2de Studentere forhol- des paa samme Maade, som Vi angaaende de forhen antagne 4re Studentere under 18 Dec. 1761 allernaadigst have befalet Eder; derefter J Eder allerunderdanigst ha- ve at rette. Befalende ic.

Fredensborg Slot d. 10 Jun. 1763.

At foransførte Copier ere overensstemmen- de med de Afskrifter, som findes i een af Col- legii Protocoller, bevidnes af

B. Riisbrigh.

b.

Alumni paa Collegio Mediceo

eller Borckens Collegium ere:

1. Chr. Ludou. Strøm, Inspector Collegii, ind- lagt paa en theologisk Plads i December 1794.
2. Chr. Georg Hansen, Studios. Medicinæ, af dito Dato.
3. Matth. Wind. Schandorph, Ripenser, fra Septbr. 1797.
4. Joh. C. M. Krarup, Theolog, fra Novem- ber 1798.
5. Joh. D. Halling, Philolog, fra Juli sam- me Aar.
6. Halv. Søbørg, Stud. Mathem. fra Novbr. 1798.
7. Joh. Duch, Philolog, fra dito.

8. Sev. Bay, Theolog, fra dito.

9. Andr. Chr. Bierlew, Theolog, fra Juli 1799.

10. Svæno Busch Bruun, Theolog, fra Sept. 1799.

11. Nic. Wulfsberg, Philolog, fra samme Maaned.

12. Georg Schade, Ripenser, fra s. Maaned.

13.

14.

15.

16.

} vacat.

c.

Alumni paa Clerfens Collegium ere i September Maaned efter deres Tid- trædelses Ælde følgende:

1. Niels Jacob Volbroe, Inspector Collegii, Stud. Matheseos superior. fra 1ste Oc- tober 1794, denomineret af Professor Baden.
2. Adolph Petersen, Stud. Philolog. sacræ, fra 4de April 1795, denomineret af Prof. Baden.
3. Mag. J. Christian Ørsted, Stud. Matheseos inferior. fra samme Dag og Aar, af Sa- milien.
4. Andreas Sandøe Ørsted, Stud. Philologiæ lat. fra 2den September s. A., af Sa- milien.
5. Friderik Christian Bergmann, Stud. Philo- logiæ sacræ, fra 12te August 1796, de- nomineret af Prof. Baden.

6. Andreas Spangenberg, Stud. Theologicæ polemicæ, fra samme Dag og Aar, denomineret af Hr. Commandeur Løwenørn.
7. Matthias Diksel, Stud. Philolog. lat. fra 30te Marts 1797, denomineret af Hr. Commandør Løwenørn.
8. Nicolai Severin Rasmøse, Stud. Hist. & antiquitatis ecclæs. fra 7de Juni samme Aar, denomineret af Prof. Baden.
9. Johannes Bildsted, Stud. Juris publici, 22de Novbr. s. A., denomineret af Prof. Baden.
10. Peter Helt Fertig, Stud. Hist. & antiquitatis ecclæs., fra 11te Juni 1798, denomineret af Prof. Baden.
11. Carl Michelsen, Stud. Medicinæ practicæ, fra samme Dag og Aar, denomineret af Hr. Commandeur Løwenørn.
12. Christ. Sommerfeldt Marenst Münster, Stud. Hist. & antiquitatis ecclæs., fra 5te October s. A., denomineret af Commandeur Løwenørn.
13. Povl Matthias Schor, Stud. Philog. sacra, fra 18de Mai 1799, denomineret af Commandeur Løwenørn.
14. Jac. Bering Hahn, Stud. Medicinæ practicæ, fra 20 Julii s. A., denomineret af Prof. Baden.
15. Wilhelm Frimann Koren Christi, Stud. Juris publici, fra 4de Septbr. s. A., denomineret af Prof. Baden.
16. Peter Nahr Daus, Stud. Theolog. polemicæ, fra samme Dag og Aar, denomineret af Commandør Løwenørn.

Tillæg. Da Hr. Commandør Løwenørn og jeg have Denominationsret til de ledige Pladser, og vi alternerer i denne Rets Udøvelse, saa har jeg holdet det passende at anføre, hvem af os hver Gang har nomineret til de vakante Pladser. I Henseende til dem som have meldet sig af Familien, har jeg holdt dette usornødent, da der efter Fundatsens Forskrift ikke skal kræves af dem de Prøver som af andre.

X.

Latinsk juridisk Forberedelses-Examen.

Den 28de Juni 1799. L. Schebye Wedel Simonsen med Karakteren cum laude admissus.

Den 19de Aug. Hans Møller med Karakteren admissus.

Den 11te Septbr. Premierlieutenant Manthey med Karakteren admissus cum laude.

XI.

Magister = Promotion.

Den 5te Septbr. bragte Candidatus Magisterii Johan Christian Ørsted sin Dissertatio de forma metaphysices elementaris naturæ externæ til Cathedret for Magistergraden, og erholdt derpaa Diploma som Magister Artium & Doctor Philosophiæ.

XII.

Bekjendtgjørelse.

Decanus i det philosophiske Fakultet har bekjendtgjort følgende: Da Underviisnings - Instituter under en privat Mandes Styrelse og Ansørsel daglig sees at tage til og formere sig, saavel i Hovedstaden som uden for, hvorfra unge Mennesker ikke seldan dimitteres lige til Universitetet; saa kan jeg ikke tvivle paa, at det jo maae være saadanne Instituters Forstandere og Lærere, hvoraf mange derved søge deres Levebrød, vigtigt, at Publicum bliver underrettet, med hvad Held de af deres Elever, som dimitteres til Universitetet, blive der antagne. Jeg har derfor troet at gjøre saavel disse Instituters Stiftere, som de Forældre, der sende deres Børn did for at blive Studenter, en behagelig Tjeneste, om jeg, som for nærværende Tid Decanus i det philosophiske Fakultet, erindrede vedkommende private Underviisnings - Insti-

tuters Entreprenører, at de i de Testemonier, hvormed de ledsage deres studerende Elever til Akademiet, lade indføre Institutets Navn, hvorfra enhver er dimitteret, da det saaledes kan protokolleres i Examinis artium Protokol, og derfra blive bekjendtgjort i de offentlige Tidender. Dette kan ske uden at behynde det latinske Sprog med barbariske Benvænelser af schola virtutis civilis, schola posteritatis o. s. v., ved blot at sige: e privata institutione sub ductu N. N. Dette Fortrin har hidindtil ikkun eet saadant privat Institut havt, nemlig den under Navn af Borgerdyd bekjendte Skole, som da den jevnlig har dimitteret Elever, der have udmærket sig ved Examen Artium, har derved sat sine Bestyrere og Lærere i fortient Kredit, men tillige opvakt den Estertale, at da den stod under en Professors Bestyrelse, som tillige var Examinator, var det den lettere at faae sine udmærkede Kandidater offentlig bekjendtgjorte, end andre, som ingen Afgang havde til Examinations - Protokollerne. Denne Estertale vil falde bort, naar alle fra private Instituter dimitterede Kandidater indføres i Examinations - Protokollen med Institutets Angivelse, hvorfra hvert Aars Decanus kan besørge dem indrykkede i vore offentlige Blade, paa det at man kan vide hvad Tilforladelighed saadanne Beretninger have.

Kjøbenhavn, den 3 Septb. 1799.

Jac. Baden,

p. t. Decanus facult. philosop.

XIII.

Det ortographiske Lexicon.

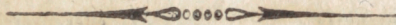
Da mit ortographiske Lexicon med det allerførste kan ventes færdigt fra Trykken, saa skulde jeg anmode de Herrer som have modtaget Subscriptionslister, at de jo for jo heller ville indsende samme, da jeg ikke kan holde Subskribenterne Subscriptionsprisen længer tilgode end 6 Uger, efterat Bogen i de offentlige Tidender første Gang er bleven bekendtgjort.

Jac. Baden.

XIV.

Rettelse.

I Fortegnelsen paa de Candidater som i April Maaned have underkastet sig den philosophiske Prøve, og i forrige Hæfte af Journalen er bekendtgjort, er under 18de April Side 57 a indløbet den Feil, at David Fog er ansat med Karakteren Haud illaud., hvilket bør rettes efter Protokollen til Laudab.

Indhold af tredje Hæfte for 1799.

- I. Lucians Fiske, eller de Oplevede
(oversat af Græff) S. 97
- II. Theologisk Embedsexamen i Juli
Maaned 1799 S. 119
- III. Nyt Uvejr over den kantiske Phi-
losophi S. 120
- IV. Vigtige danske Skrifter.
- a) For Sandhed. Et Fjerding-
aarskrift, andet Bind første
og andet Hæfte 1798 S. 121
- b) Tyge Nothes adspredte Skrif-
ter, samlede af Andreas Biørn
Nothe. Første og 2det Bind S. 128
- c) Chrestomathia Ciceroniana.
Eller udvalgte Stykker af M.
Tullius Cicero's Skrifter med
tilføiede danske Anmærkninger
ved Mag. Otto Stoud, Rektor
ved Latinskolen i Bordingborg S. 131
- V. Tillæg til den Beretning, som i
Universitetsjournalen for 1797
3die Hæfte II. af de Hübnerke
Papirer er meddeelt angaaende de
tilf. Universitetet i Aaret 1770
skienkede 1000 Rd. vestindisk Cou-
rant af Dvsfogdens Tjeneste paa
St. Cruz i Vestindien S. 133
- VI. Tillæg til Beretningen om det Fiu-
rense Legat i Universitetsjourna-
lens 2det Hæfte d. N. S. 80 S. 134
- VII. Extract af 2de reisende Lands-
mænds Breve fra Paris, begge
af 29 Juli sammest.
- VIII. Hvorledes man skal prøve et Varns
Memme og Begreb, af Quinc-
tilians Anvisning til Betsalen-
hed I. 4. S. 135
- IX. Alumni paa de tre akademiske Col-
legier efter deres Indtrædelses
Datum S. 137
- a. Alumni paa Walchendorphs Colle-
gium i Mai 1799 sammest.
- b. Alumni paa Collegio Mediceo
eller Dorkens Collegium ere: S. 140
- c. Alumni paa Elersens Collegium ere
i September Maaned efter deres
Indtrædelses Tilde følgende: sammest.
- X. Latinsk juridisk Forberedelses - Gra-
men S. 141
- XI. Magister - Promotion S. 142
- XII. Bekjendtgjørelse sammest.
- XIII. Det orthographiske Lexicon S. 143
- XIV. Rettelste sammest.